

Die uw jeugd vernieuwt
als die van een arend...

De Reformatie

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

KERKELIJK LEVEN / R. ter Beek

In dit nummer:

KERKELIJK LEVEN **113**
R. ter Beek

Een gereformeerde kerk
in Venlo

MEDITATIEF **117**
A.S. v.d. Lugt

De stad van de toekomst

WANDELEN MET GOD **118**
W.H. de Groot

Applausje voor jezelf

KERK WERELDWIJD **119**
Karlo Janssen

Internationale ontmoeting
in Seoul

SCHOOLDAG **124**
C.J. Haak

Kerk als trafo

SAMENLEVING **128**
E. van Middelkoop

Kerk en staat: samen oog
voor de vervreemding

en verder...

Nieuw uitgekomen

Boekbespreking

Meegelezen

Uit de kerken

EEN GEREFORMEERDE KERK IN VENLO

Het is dit weekend feest in gereformeerd Limburg. Vrijdagavond 7 november wordt tijdens een speciaal daarvoor belegde kerkdienst de Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) te Venlo geïnstitueerd. De zaterdag daarop - vandaag - viert de verse gemeente dit heuglijke feit met genodigden en oud-leden. Het aantal gereformeerde kerken in de provincie Limburg is met ingang van heden verdubbeld: van een naar twee,

Na de Vrijmaking bleven van de zeven Gereformeerde Kerken in Limburg alleen Brunssum-Treebeek en Maastricht over. In de jaren zestig kwam Maastricht buiten het verband van de kerken te staan. Toen was er alleen nog Brunssum-Treebeek.

Lege ruimte

Het noordelijkste puntje van het langgerekte Limburg valt onder de

Gereformeerde kerk te Nijmegen. Als je vandaaruit naar de aangrenzende kerk in het zuiden reisde, kwam je na ruim zestig kilometer - ergens aan de noordrand van de conglomeraat Venlo - het gebied van Brunssum-Treebeek binnen. Dan was je vervolgens nog wel zo'n zestig kilometer onderweg voordat je in Brunssum in de kerk zat. Als je vanuit Nijmegen dezelfde afstand naar het noorden reist, heb je de provincie Drenthe be-

reikt. Misschien ben je **dan** al langs dertig gereformeerde kerken gekomen toen je door de classes Arnhem, Zutphen, Hattem en Zwolle reed.

Tussen Nijmegen en **Brunssum-Treebeek** was toen dus geen gereformeerde kerk. Maar er woonden wel **steeds** broeders en zusters, met name rond Venlo. Voor hen werd door de kerk te **Brunssum** een kerkdienst belegd, soms **een** tijdlang in Venlo, soms wat dichterbij **Brunssum**, in Roermond. Deze diensten leverden ook wel eens **evangelisatie**-contacten op. Er **was** wat aantloop van leden **van** gereformeerde kerken (synodaal). Zo reikte **Brunssum** noordwaarts.

Aan de andere kant was de kleine kerk **van** Nijmegen zich bewust **van** de grote lege ruimte in **Noord-**

Limburg en oostelijk Noord-Brabant. Nijmegen is zuidelijk georiënteerd. Deze stad – de grootste van Gelderland – is het stedelijk **centrum** voor een groot deel van deze regio. Voortdurend druppelden er wel mensen uit die hoek **van** het land de kerk daar binnen. Begin jaren tachtig vestigde zich een gereformeerde familie in Well, ruim vijftig kilometer **naar** het **Zuiden**. Ze werden lid van de **kerk** in Nijmegen. Nijmegen keek in zuidelijke richting.

Brunssum en Nijmegen waren kleine kerken. Ze konden weinig doen. **Hetzelfde** gold voor de andere kerken rond de **witte** vlek van Noord-Limburg en oostelijk Noord-Brabant: Eindhoven en s-Hertogenbosch. De kerken waren te klein en de afstanden te groot om gericht en systematisch aandacht te **geven** aan dit gebied.

KERNREDACTIE:

PROF. DR. M. TE VELDE,
DRS. G.J. VAN MIDDELKOOP.

OVERIGE REDACTIELEDEN:

DRS. R. TER BEEK, DRS. B. BOS, DRS.
A.L.Th. DE BRUUNE, DRS. G. GUNNINK,
DRS. B. LUITEN, PROF. DR. C.J. DE RIJTER.

MEDEWERKERS:

J.J.D. BAAS, DRS. C.J. HAAK.
J.M. DE JONG, DRS. J. SMELIK,
DRS. H. VELDMAN.

REDACTIE-ASSISTENT:

K.J. BURGER, Groenestraat 142, 8281VK
Kampen, Tel. (038) 3325972.

Alle stukken bestemd voor de Redactie aan:
De Reformatie, Postbus 24, 8260 AA Kampen.

ADMINISTRATIE/ADVERTENTIES:

Uitgeverij Oosterbaan & Le Cointre B.V.,
Postrekening 406040 t.n.v.,
De Reformatie, Goes, Postbus 25, 4460AA
Goes. Tel. (0113) 215591.

ABONNEMENT:

f 85,75 per jaar; f 46,25 per halfjaar; studenten
f 70,25 per jaar (binnenland). Buitenland:
f 144,50 per jaar (zeepost).

Een abonnement kan per maand ingaan,
maar slechts beëindigd worden uiterlijk twee
maanden voor het verstrijken van de beta-
lingstermijn (opzegging van jaarabonnement
vóór 1 november, van een halfjaarabonnement
voor 1 juni).

Losse nummers f 1,95 (excl. porto).

De Reformatie is op cassette verkrijgbaar bij

de Stichting Bralectah.
Tel. (0521) 515946.

ADVERTENTIES:

Prijs: f 0,84 per mm. Contracttarief op aanvraag.

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

ISSN 0165-5191

Gemeenschappelijke evangelisatie-arbeid

Begin 1985 sloot zich de kring. Brunssum-Treebeek, Eindhoven en Nijmegen **zochten** samenwerking. Ook s-Hertogenbosch voegde zich bij het overleg. De Commissie voor Gemeenschappelijke Gereformeerde Evangelisatie-arbeid (GEA) **werd** geboren. De vier kerken telden toen samen nog geen 1200 leden. Ze onderhielden vier predikanten. Ze besloten dat er een vijfde bij moest komen **voor** Venlo. Daar zou de start moeten zijn, **want** daar **was** al een eerste begin **van** een kerk: veertig broeders en zusters. De vier kregen royaal

steun van het omringende kerkverband voor hun plannen.

Na de **nodige** voorbereidingen werd in 1987 de Brunssumse mid-dagdienst in Roermond verplaatst naar Venlo (bejaardencentrum De Meeuwbeemd, **Boerhaavestraat** 10). De vereniging Evangelisatie & Recreatie werd uitgenodigd voor een jaarlijks **stadsproject** aldaar. Er werd een extra intensieve **advertentie**-campagne voor de **Bijbelcursus** opgezet in de regio. Het beroepingswerk kwam op gang. Ondertussen werd de onderlinge organisatie beter geregeld. De classes **ontwikkelde**n een vorm **van** begeleiding vanuit het kerkverband, voor de financiële steun en voor het toezicht.

Brunssum-Treebeek beroept in 1990 ds. H. Drost voor het werk in Venlo en wijde omtrek. Hij neemt het aan. Hij wordt op 11 september van dat jaar bevestigd. Vanaf dat **moment** worden er **twee** kerkdiensten per zondag gehouden (inmiddels in 'Ons Huis', **Smeliënstraat** 33). Langzamerhand komt de **verantwoordelijkheid** voor het **werk** in Venlo helemaal bij Brunssum te liggen. Venlo wordt ontwikkeld als een wijk van Brunssum-Treebeek. Vanaf 1991 functioneert een Begeleidingscommissie Venlo. Vanaf 1993 begint een eigen wijkraad te vergaderen.

In 1994 wordt de commissie GEA opgeheven en de wijkraad officieel ingesteld. In 1996 wordt er **een** tweede ouderling bevestigd voor de wijk Venlo en **gaat** Sarah Leguyt aan het werk in Venlo en Roermond als missionair medewerkster. In 1997 breekt het moment van instituering **aan**. Er zijn ongeveer honderd leden. Er zijn **een** predikant, **twee** ouderlingen en twee diakenen. Er zijn permanent plusminus twintig **evangelisatiecon-tacten**.

Opbouw van een missionaire gemeente

Vanaf **het** moment dat ds. Drost aan **het** werk ging, werd de wijk

Venlo doelgericht opgebouwd als een missionaire gemeente. Het doel, instituering van een gereformeerde kerk in Venlo, wilde men bereiken langs twee wegen. De ene: opbouw van de gemeente door onderricht en motivatie. De andere, parallel daaraan: uitbouw van de gemeente door evangelisatie. Bij beide probeert **men** zoveel mogelijk iedereen in te schakelen. Een belangrijke activiteit waarmee dit werd nagestreefd **was** drie jaar lang de behandeling van de Bijbelcursus voor de gemeente met de gasten, eerst in Venlo, later ook in Roermond. Voor de **pauze** werd het **middendeel** van de bijbelcursus (de heilsgeschiedenis) behandeld, na de pauze **kwam** meestal een gemeentelid over zijn of haar **werk/hobby** vertellen of er **was** bij voorbeeld een presentatie van het Nederlands Bijbelgenootschap. Een combinatie van onderricht, evangelisatie en gezelligheid die van groot **belang** is voor integratie van nieuwe of aankomende leden in de gemeente. Daarnaast ging ook de bijbelstudie voor belijdende leden door. Er waren **extra** vormingsmogelijkheden voor mensen die pas belijdenis hadden gedaan. De jaarlijkse gemeentedag staat open voor gasten en contacten. Het kerkblad wordt aangeboden aan niet-leden. Wekelijks was er een zangsamenvatting waar ook gasten komen. Voor de **viering** van de christelijke feestdagen worden **gasten** uitgenodigd. Contacten werden gelegd met behulp van Evangelisatie & Recreatie in de tweede week van augustus: **folderwerk**, kinderclub, tienerclub. In Venlo is de **Respons**-serie ontwikkeld voor dit folderen. Elk jaar werd een wijk in Blerick voorzien van folders: drie folders en daarna aanbellen voor een gesprek. Vier of vijf keer per jaar wordt een vrouwenochtend georganiseerd. Verder is er sprake van themadiensien, diakonale activiteiten **onder** asielzoekers en bekendmaking van de kerk op campings rond Venlo. Een nazorgteam zorgt voor de opvang **en** begelei-

ding van **evangelisatiecontacten**. Eind 1995, begin 1996 is de stand opgemaakt. Lopende activiteiten werden tegen het licht gehouden. Nieuwe **activiteiten** werden ontwikkeld. De motivatie van de **gemeente** werd getoetst. **Gemeentebouw** met het oog op een missionaire gemeente vraagt geregeld om een frisse start.

Instituering en evangelisatie

In het *Nederlands Dagblad* van vorige week zaterdag stelt P.G.B. de Vries de vraag: is de instituering geslaagd, maar het **evangelisatie**-project mislukt? Hij stelt die vraag omdat er van de honderd gemeenteleden **waar** de nieuwe gemeente mee start, maar twaalf zijn toegetreden via evangelisatie. De rest van de groei is te danken aan vestiging van **gereformeerde** mensen van **buiten** de regio. Deze leden zijn afkomstig uit Gereformeerde Kerken elders in het land, maar bij voorbeeld ook uit het gereformeerde segment van de Nederlandse Hervormde Kerk en uit de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Ds. Drost geeft met **zoveel** woorden **toe** dat je niet **kunt** spreken van een succesvol evangelisatieproject. De basis van de gemeente wortelt nog niet in de Limburgse samenleving. Kennelijk zijn ook de **evangelisatiecontacten** mensen die van buitenaf in Venlo en omstreken zijn komen wonen. Het werk onder de echte Limburgers stuit op grote weerstand, zeker onder de bevolking die sociaal is verknoot met de Venlose binnenstad en het oude, rooms-katholieke stramien. In de buitenwijken van Blerick **waar** veel import woont, zitten de mensen wat losser in dat stramien en komen de contacten makkelijker tot stand.

Drost spreekt nuchtere woorden. En De Vries zet het twaalfstal leden dat in Venlo door evangelisatie bij de kerk is gekomen af tegen de verhoudingen in de rest van gereformeerd Nederland. Terecht is hij enthousiast.

Naar mijn mening is het dan ook veel te **vroeg** om te praten over de vraag of het evangelisatieproject mislukt is. Je **kunt** beter zeggen: het is op 7 november 1997 pas goed begonnen. Met de insdtuering is de gemeente als '**evangeliste**', als aanplakzuil **van het** evangelie, zelf bevestigd in haar ambt. Volgens de in Venlo ontwikkelde opzet is evangeliseren niet maar de **taak** van een vrijgestelde predikant, maar van de hele gemeente. Men wil missionair zijn in alle aspecten van het gemeente-zijn, een gereformeerde kerk met een open oog voor de mensen in de eigen **omgeving**. Ik zou zeggen: de instituering is achter de **rug**, **en het evangelisatie**project is een stap verder gekomen. Allicht ook een stap dichterbij 'verlimburgsing'.

Het doelgebied

De commissie GEA keek indertijd **naar** heel de regio Noord-Limburg en Oostelijk Noord-Brabant. De Gereformeerde Kerk te Venlo is de erfgenaam van het **GEA-initiatief**. Het **was vanaf** het begin de bedoeling dat de te institueren kerk een missionaire taak zou houden ten opzichte van heel dit gebied. Inmiddels wordt het doelgebied van Venlo omschreven als 'heel Noord-Limburg'.

Terwijl **Brunssum-Treebeek** zelf zich nu richt op gemeentebouw in Maastricht, waar het eerste **begin** van een kerk al te zien is, richt Venlo zich – behalve op de stad van inwoning zelf – voorlopig op Roermond. Vanaf 5 oktober wordt daar **één** keer per maand een kerkdienst belegd onder de verantwoordelijkheid van Venlo. Mooi! Het evangelisatieproject Venlo gaat **door**.

Maar **we** moeten wel nuchter blijven. De afstand tussen Nijmegen en de eerste Gereformeerde Kerk in Limburg is gehalveerd van 120 kilometer tot ruim 60. **Maar** tussen Nijmegen, Den Bosch, Eindhoven en **Venlo/Roermond** gaapt nog steeds een gat met plaatsen als Oss,

Uden, Veghel (die ressorteren onder 's-Hertogenbosch), Venray (valt nu onder Venlo), Helmond, Gemert, Weert (Eindhoven), Genep, Boxmeer, Grave, Ravenstein en Cuijk (Nijmegen). In Helmond wonen al jaren verschillende gezinnen. Hoe staat het met Oss? In Weert is al verschillende keren een Evangelisatie & Recreatie project uitgevoerd. Is er nergens het begin van een kerk?

Een van de motieven voor Brunssum-Treebeek om samenwerking te zoeken was indertijd gebrek aan menskracht bij veel werk. Er waren in de Zuid-Oosthoek van Nederland een paar kleine kerken met een uitgebreid takenpakket. Inmiddels is de ervaring dat er bij de Gereformeerde Kerken in Nederland de bereidheid er is om kerken op zulke vooruitgeschoven posten financieel te helpen.

In 1985 lag hier nog een probleem. Er werd aanvankelijk gewerkt met steun uit drie particuliere synodes: Zeeland/Noord-Brabant/Limburg, Gelderland en Overijssel. Nu is er (voor een deel ook als 'offspin' van het Venlo-project en geïnitieerd vanuit de particuliere synode Zeeland/Noord-Brabant/Limburg) het generale deputaatschap voor Aanvullende Steun aan Evangelisatieprojecten (ASE). Er ligt nu een 'financiële infrastructuur'.

Brunssum-Treebeek en Venlo hebben het voorlopig druk genoeg in Zuid- en Midden-Limburg. Maar zouden Nijmegen, Eindhoven en 's-Hertogenbosch niet weer eens rond de tafel moeten gaan zitten voor overleg? Gegeven de blijvende beperking in menskracht en de grote omringende leegte zal de inzet van een predikant of andere fulltimer voorlopig onontkoombaar blijven. Dat motief voor bundeling van krachten en een beroep op het kerkverband is nog volop geldig. Het zal toch niet zo zijn dat het kerkje dat nu zijn anker heeft uitgesloopt op die grote witte vlek, Venlo, alleen voor gezelschap moet zorgen? Of is met de opheffing van de commissie GEA de roeping voor

Nijmegen, Eindhoven en Den Bosch die in 1985 zo duidelijk werd beseft, verdwenen: de roeping om het evangelie hoog te houden in Noord-Limburg en oostelijk Noord-Brabant?

De instituering van Venlo is geslaagd na twaalfeneenhalf jaar noeste, creatieve, doelgerichte en gelovige arbeid. Er staat een stip in de witte vlek. En het evangelisatiewerk gaat door, in en vanuit Venlo. Maar deze instituering biedt ook een goed moment voor bezinning op de verantwoordelijkheid voor het hele gebied, voor verwijding van de blik, voor een hernieuwde inzet vanaf de flanken. Een druppel brengt immers nauwelijks verkooling op een gloeiende plaat.

Klaas Burger

Nieuw uitgekomen

S. Alblas, *Een belofte voor de toekomst – over & ark van het verbond in Openbaringen*, Kampen 1997, f 29,90.

In het boek staat de passage over de verschijning van de Ark in Openbaringen 11 centraal, mee in verband met het Oude Testament en 2 Makkabeeën. De ark blijft niet alleen te staan voor herinnering maar ook voor hoop op Gods optreden.

C. van Watten, *Rondom de bijbel (10)* – Jodendom, Amsterdam 1996, f 8,20.

Een kennismaking met het Jodendom voor catechisanten van 14-17 jaar.

M.R.van den Berg, *De Leeuw heeft gebruld – een uitleg van de profetieën van Amos*, Kampen 1997, f 25,90.

Als het aan Amos lag had hij het niet gedaan. Maar hij werd door God geroepen om de gevestigde orde te verwijten dat hun vroomheid niet tot uiting kwam in hun dagelijkse leven. Die boodschap heeft nog niets aan actualiteit verloren.

M.R.van den Berg, *Woorden ten leven*, Kampen 1997, f 25,90. Wandelen met God, daarvoor gaf God in het oude verbond zijn eigen richtlijn, gebaseerd op liefde voor zijn volk. Dit 'verbondscontract' is in Christus niet hetzelfde gebleven, maar ook voor ons is liefde het kernwoord, met een concrete betekenis voor ons dagelijks leven.

J. Bridges, *Inzet en Genade – Gods aandeel en ons aandeel in de levensheiliging*, Driebergen 1997. Over leven uit genade en persoonlijke discipline in het volgen van Jezus. Je kunt nooit zo diep vallen dat je onbereikbaar bent voor Gods genade en je kunt nooit zover komen in het goede dat je Gods genade niet meer nodig hebt.

L.G.Compagnie, *Echt samen – gedachten over trouwen en samenwonen op grond van de bijbel* en de praktijk, Amsterdam 1997, f 9,70. Samenwonen zonder getrouwd te zijn: als het zo is, is er moeilijk eerlijk over te praten. Het boekje biedt een handleiding bij gesprekken over trouwen en samenwonen tussen ouders en kinderen, op catechisatie en op huisbezoek.

L. Crabb, *Mensen begrijpen – een bijbelse visie op elkaar helpen en raadgeven*, Apeldoorn 1997. Volgens Crabb zijn er tegenwoordig vele (seculiere) methoden om mensen te begrijpen die geen recht doen aan het diepste verlangen van de mens in relatie met anderen en bovenal in relatie met God te leven. Hij probeert hiervoor een model van bijbelse hulpverlening te bieden.

(Christenen cultuur - 2)

M meditatief

Hij woonde er in tenten... Want hij zag uit naar de stad met de hechte fundamenten, de stad waarvan God de ontwerper en bouwmeester is.

Hebreeën 11,10

Asiel

Meneer Nkonga uit het voormalige Zaïre is doodziek. Hij is de hete procedure voor **asielzoekers** doorgelopen: aanvraag, interview, **afwijzing**, bezwaarschrift, nieuw verhoor, afwijzing, nog een poging, **driejaars-regeling**, verhoor vreemdelingenkamer, nee van de rechter. De enige reden waarom hij nog in Nederland is, is dat de overheid nu geen Zaïresen uitzet **in** verband met de onrustige situatie **in** het land.

Wachten

Meneer **en** mevrouw Nkonga zijn ziek, want zij mogen niet werken. De taalstudie is al enige tijd **afgebroken**, de onzekerheid **ondermijnt** hun motivatie. Hun kinderen gaan wel naar school, maar voor de ouders heerst de verveling. Zij hebben een huis, zij hebben een uitkering, maar zij kunnen en mogen niet wortelen in de samenleving.

Stad of tent?

Dat lijkt op wat van Abram wordt gezegd: hij woonde in tenten. Wie een stad bouwt, slaat de palen in de grond. Die hecht **zich** aan de bodem, **maakt** vaste huizen. **Tentbewoners** zijn en blijven in beweging. De pinnen zitten niet diep, ze **hechten** zich niet aan één plaats, maar trekken steeds verder. Abram bleef vreemdeling te midden van de Kanaänieten, omdat hij uitzag

naar de stad, die God voor hem ontworpen had. De stad van de Toekomst.

Wortels

Wij weten dat Abram daarin een voorbeeld is voor de christenen in **alle** tijden. Als het goed is wortelen christenen zich niet te diep in hun eigen cultuur en juist het contact met het gezin Nkonga **kan** ons daarvoor de ogen openen. Want het gezin is **gastlid** geworden van **de** plaatselijke **Geref.** Kerk vrijgemaakt. Voordat de vader ziek werd hebben enkele leden een goed contact opgebouwd. De vragen van de migranten zette hen aan het denken: waarom roken zoveel Nederlandse christenen **en** voorgangers? Waarom hebben jongeren zo weinig respect **voor** ouderen en overheden **en** laten **sommigen** ouders zich bij de voornaam noemen?

Aanpassing

Tegelijkertijd zagen de leden van de **kerk** vol verwondering, hoe makkelijk deze mensen dingen van hier overnamen: de televisie stond altijd **aan, als** je bij die mensen **kwam en** zij keken onbepakt (maar ja, wat moesten zij **anders** doen heel **de** dag?). De kinderen **keken** video's die een gewetensvolle Gereformeerde moeder haar kinderen zou weigeren. De oudste **zoon** Nkonga mocht op voetbal, maar dat **was** nu juist een club, die op zondag wedstrijden speelde.

Spiegel

De **ontmoeting** met 'vreemdelingen' is een **spiegel**. De autochtone Gereformeerde kijkt en ziet zijn

verworteling met zijn eigen Nederlandse cultuur. Op sommige punten voelt hij zich schuldig en terecht: de levensstijl **laat** veel gebreken zien. De lijn die onderscheid moet maken tussen christen **en** niet-christen in Nederland is **vaak dun**, of vaag, of een stippellijn.

Erg?

Maar laten wij nog eens een stap verder denken. Is het werkelijk negatief, dat een buitenlandse broeder of zuster merkt dat het christelijke in de kerk ook heel Nederlands **is**? Op andere punten dan de genoemde ethische wordt nog duidelijker hoe **westers/Nederlands** wij zijn. Denk maar even **aan** het verschil in man-vrouw visie tussen westerse christenen en oosterse. **Denk** ook maar hoe de waardering van gezag en autoriteit hier verschoven is. Christenen volgen de cultuur, **waar** ook **ter** wereld.

Wij zijn vaak helemaal **geen** tentbewoners, maar stadsbewoners. Wat wij lezen over Abram, wat zij zien bij de families Nkonga, kan, mag moet ons onrustig maken. Maar op welk punt? De verhouding kerk-wereld ligt niet zo simpel.

(wordt vervolgd)

Juist als je je niet assertief gedraagt. Niet altijd maar jezelf op de voorgrond plaatst. Niet altijd maar je eigen mening het belangrijkste vindt. Juist **als** je je nederig opstelt. Dan **krijgt** God alle **ruimte** in je leven. Ruimte om zijn beloften waar te **maken**. Ruimte om **de** gevolgen van de **zondeval**, van menselijke assertiviteit weg te werken. Ruimte **om aan** het Woord **te** zijn in jouw leven.

Applausje voor **jezelf**? Ben jij het belangrijkste in de zaal? Moet je jezelf altijd maar **pushen**? Moet je altijd maar voorop lopen? Altijd maar weer assertief **zijn**? Luister je naar de goeroe's en de profeten van deze tijd? Als christen weet je toch beter. Waar je jezelf op de troon of zelfs op een **voetstuk** zet, daar is hei **eerste** gebod ver van je bed. En het **dienen** van God gaat naar de marge **van** je leven. In het dienen **van** Hem verdien je geen applausje van jezelf. Nederig **mag** je dankbaar zijn dat je Hem dient. In hei dienen **van God mag** je wél klappen voor je naaste. En dat mag weer uitlopen op een ovationeel applaus voor onze God en Redder. En daar is **het** nou juist allemaal om begonnen.

K
kerk wereldwijd

INTERNATIONALE ONTMOETING IN SEOUL

De ICRC-1997 is voorbij. Van 13-23 oktober waren in de Koreaanse hoofdstad Seoul zo'n ruim zestig gereformeerde en presbyteriaanse afgevaardigden uit verschillende landen bijeen. In dit artikel gaat het niet over de hoofdzaken van de internationale conferentie, over toespraken, discussies, besluiten.

Nee, wij willen u dit keer een idee geven van verschillende andere aspecten. De maaltijden. De gemeenschap. De sfeer. En de indruk die de afgevaardigden van het land Korea hebben gekregen.

Accommodatie

De ICRC van 1993 zou in Korea zijn. Maar, tot grote spijt van de Koreanen, was hun nieuwe seminarie-gebouw nog niet klaar. Het was de bedoeling, dat de ICRC daar gehouden werd. Op verzoek van de Koreanen werden in 1993 de Nederlanders gastheren voor de conferentie, die in Zwolle bijeenkwam. De Koreanen zouden de 1997-Conferentie voor hun rekening nemen. Maar ook in 1997 was het seminarie-gebouw nog niet af. Men verwacht nu dat het volgend jaar klaar zal zijn. Daarom vergaderde de Conferentie in het grote kerkgebouw van de Seo-Moon kerk in Se-

oul. En de afgevaardigden kregen onderdak in een hotel. Het hotel was zo'n tien jaar oud. Het werd voor de Olympische Spelen van 1988 gebouwd. Vlak achter het hotel was dan ook 'Olympic Park', een groot park waar elke morgen vroeg velen aan het joggen waren. Ook kon men er gezellig een uur of twee wandelen. Zondag kwam men dan ook overal in het

park wel **ICRC-afgevaardigden** tegen die met elkaar **zaten** of liepen Internationale ontmoeting in Seoul.

Maaltijden

Maaltijden werden **op** de meeste dagen door de kerk zelf verzorgd. Eigenlijk moeten we zeggen, door de **kerken**. Bijna elke maaltijd werd **namelijk** weer door zusters van een andere gemeente in **Seoul** bereid. Er zijn tientallen **Kosin-kerken** in Seoul **alleen**, een stad van 12 miljoen inwoners. Aangezien de vergaderingen om 9 uur 's morgens al begonnen moesten de afgevaardigden er vroeg uit. Om 7:20 uur stonden ze al bij de hoofdingang van het hotel **het** busje op te wachten. Meestal nog wat slaperig en hongerig.

Hoewel de vergaderuren van de Conferentie allicht het belangrijkste zijn, de maaltijden van de **ICRC** zijn ook heel belangrijk. Dan zitten de afgevaardigden bij elkaar en kunnen ze onderling praten. De afgevaardigde van Mexico praat met iemand uit Nigeria over theologische opleiding. De secretaris **van** de 'buitenland-deputaten' van de Orthodox Presbyterian Church overlegt met de mensen uit Schotland. **Een** Ier en een Zuid-Afrikaan hebben het **over** het zendingswerk. Het is maar goed dat men anderhalf uur kan ontbijten, en wel twee uur aan de middag en avondmaaltijden kan besteden. **Hoeveel** is er wel niet tijdens de maaltijden besproken!

Het eten zelf is ook goed bevallen. Aan het einde van de Conferentie zei de vice-voorzitter 'Speciale dank dat u het **eten van** Korea ons bekend **gemaakt** heeft, voor de vele lange uren **die** onze zusters gebruiken om het eten klaar te maken, voor het tafeldekken en het opdienen **met** een glimlach. Velen gaan naar huis met een paar extra pondjes die er weer af **zullen** moeten. We hebben ook zo goed gegeten!' Wat werd er gegeten? Er waren veel zeegerechten: sushi (rauwe vis met rijst), inktvisjes, krab, kreeft,

schelvis, gerookte zalm, garnalen. Vaak wisten we niet eens **wat** we aten, maar lekker was het meestal wel. We hebben kennis gemaakt met kimshi, **een** Koreaanse kool die nogal heet **gekruid** wordt met rode pepers. De Koreanen zorgden er trouwens wel voor dat het niet te heet was! Zij die echt durfden hebben ook sprinkhanen **gegeten**. Wat kruimelig, vooral de poten **en** vleugels, maar het smaakte wel! De **braven** lieten ook vork **en** **mes** liggen. Eetstokjes werden door menigeen gebruikt. Wel was er ook westers eten verkrijgbaar. Een **paar** avonden konden we desgewenst **bieflapjes** eten. Twee keer werd het vlees **gebarbecued**. 's Morgens was er altijd een Engels ontbijt: spek, eieren, en 'hashbrowns' (gebakken aardappelen). Koffie en thee **was** er altijd in overvloed. Het **was** dus lekker. Maar op den duur begonnen **Schotten**, Ieren, **en** Nederlanders wel weer naar **hun** eigen gekookte aardappelen te verlangen.

De Vergadering

Tot voorzitter werd dr. Hur, die in Kampen gepromoveerd is, verkozen.

Vice-voorzitter was ds. Jackson van de Orthodox Presbyterian Church, en als Scriba ds. Van der **Meijden** van de Free Reformed Churches of North America, een dochter-kerk **van** de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland.

Dapper ging **men** met de agenda bezig, waarvoor 16 zittingen uitgetrokken waren: vijf volle dagen **van** vergadering en op zaterdag een morgenzitting.

Er zijn vele onderwerpen bediscussieerd. De toespraken zorgden er voor dat er veel te bespreken **was**. Maar niet alleen de toespraken maakten de tongen los. Veel gesprek over kerkelijke eenheid is er ook te verwachten over enkele ingediende stukken van de Orthodox Presbyterian Church in de Verenigde Staten. De OPC heeft namelijk een besluit genomen aangaande

Prof. dr. S.G. Hur leidt de buitenlandse gasten rond op het bouwterrein waar het nieuwe seminarie van de Kosin-kerken verrijst. Foto C.J. Haak.

kerkelijke eenheid.

Hier volgen enkele van hun stellingen:

'C. Het uiteindelijke doel van de eenheid van de kerk is niets minder dan een wereldwijde **Presbyteriaanse/Gereformeerde Kerk**.' (Uit het voorstel wordt duidelijk dat de OPC hiermee op een oecumenische synode doelt.)

'I. Er is een verantwoordelijkheid om **alle** Kerken, inclusief onze eigen, te roepen tot **trouw** om de eenheid van de hele Kerk te **zoeken**.' Vanwege de brieven en stukken van de OPC zullen op de volgende **ICRC** in 2001 twee voordrachten gehouden worden over 'Bijbelse Eenheid', een vanuit de gereformeerde traditie en een vanuit de presbyteriaanse traditie. Hierdoor hoopt men de **samensprekingen** tussen de verschillende ledenkerken van de ICRC te bevorderen.

Aanbidding

Elke dag begonnen de zittingen met een Schriftoverdenking **geleid** door dr. Hur. Deze **Schriftoverdenkingen** zijn ook opgenomen in de notulen. Op die manier is te zien dat de ICRC **als** conferentie niet slechts iets zakelijks is. Gemeen-

schap wordt ook geoefend in het aanbidden en loven van God. De ICRC begon met een bidstond op woensdagavond, geleid door ds. John Galbraith van de ICRC. Hij hield een korte preek over Joh. 17 waarin hij wees op de grondslag, het doel, en de verantwoordelijkheid van de afgevaardigden naar de ICRC. Onze grondslag is Christus en zijn Woord. Ons doel is om de eenheid die wij hebben aan de wereld te laten zien en te beoefenen. Onze verantwoordelijkheid is om problemen die wij gezamenlijk hebben te bestuderen. Maar, en dit werd de spits van de preek, om dit

betrouwbaar. In de lofdienst was ook het Shalom Vrouwen Koor van de Koreaanse kerken te beluisteren. Dit koor, werd ons verteld, doet veel aan evangelisatie door concerten te houden in gevangenissen en bejaardentehuizen. Tijdens de bidstond en de biddienst waren er eigenlijk twee prekers: de voorganger en een vertaler. Omdat ds. Galbraith zonder papier preekte was een van de eerste zinnen van de vertaler 'niet zulke lange zinnen graag'. Maar iets later werd een zin van slechts tien woorden met een hele alinea vertaald waarop ds. Galbraith zei: 'Dat was een lange!'.

Ds. en mevr. Park in Seoul aan de koffietafel met ds. A. de Jager en ds. H. van Veen uit Nederland. Foto C.J. Haak.

te kunnen doen moeten wij, als kerken, elkaar onze problemen bekend maken. Er moet meer gesprek zijn onder de ledenkerken over het ervaren van het kerk-zijn, zo dat wij elkaar echt tot een hand en een voet kunnen zijn.

Op de tweede woensdagavond werd een bid- en lofdienst gehouden. Tijdens deze biddienst ging prof. Graham van de Free Church of Scotland voor. Hij preekte over Ps. 100, het juichen voor de Heer. Graham wees op vier redenen waarom wij de Here hebben te loven, namelijk: Gods zelf-openbaring aan ons, God is onze Schepper, God is onze Herder, God is altijd

Op de zondag hebben de meeste afgevaardigden in verschillende Koreaanse gemeenten gepreikt. Voor hun werk werden ze rijk beloond. De Koreaanse Christenen zijn nog altijd de westerse wereld dankbaar voor het brengen van het Evangelie naar Korea. En ze stemmen in met de gedachte van de Macedoniërs in Rom. 15 : 26, 27 en 2 Cor. 8 : 1-3 verwoord: materieel vrijgevig te zijn tegenover hen van wie je zoveel geestelijke rijkdom hebt ontvangen.

Een dagje op stap

Niet elke dag was een vergaderdag.

Op zaterdagmiddag en -avond waren de afgevaardigden vrij om zelf de hoofdstad te bezichtigen. En op woensdag 22 oktober gingen we met z'n allen op toer. We mochten niet uitslapen. Om half 8 zaten we al in twee bussen aan het ontbijt: brood met koffie of thee en mandarijntjes.

Na anderhalf uur rijden kwamen we aan bij het bouwterrein van het nieuwe seminarie-gebouw. En wat een bouwterrein! Een zaal waar 1500 mensen in kunnen vergaderen. Zo'n 230 slaapkamers waar men 750 studenten kan huisvesten. Een complex van lokalen en administratie-gebouwen. Alles bij elkaar zo'n 37.000 vierkante meter aan gebouw. Ongeveer een honderd hectare aan land. En dat alles moet zo'n 28 miljoen Amerikaanse dollars kosten.

Het huidige seminarie-gebouw staat in Pusan, in het zuiden van het land. Dit heeft historische redenen. Maar men wilde een plek hebben, dicht bij Seoul, de hoofdstad die in het noorden van Zuid-Korea ligt. Op die manier ligt het gebouw meer centraal voor het hele Koreaanse schiereiland en, wanneer ooit ook het noorden weer bij het zuiden komt, is de PCK (Kosin) meteen klaar om volop aan de zending in Noord-Korea te beginnen. Eigenlijk moet ik zeggen: om er publiek mee door te gaan. Want er wordt ook nu al veel gedaan om de christenen in het communistische noorden bij te staan.

Na het seminarie-terrein gezien te hebben gingen we naar 'Independence Hall', een soort volksmonument over de geschiedenis van Korea. Het werd de afgevaardigden erg duidelijk dat de Koreanen veel geleden hebben onder de Japanse bezetting in de eerste vijftig jaren van deze eeuw. Dat is trouwens nog steeds zichtbaar. Er is niets Japans te bekennen in Korea: geen Toyota of Mitsubishi te zien. Alles is Koreaans of Amerikaans. En in ons hotel waren er veel Japanse studenten, zo vertelde een afgevaardigde van een Japanse kerk ons.

Die bleven **in** dit hotel **voor** hun eigen veiligheid!

Dr. **Hur** legde ook **eens** uit dat alleen de christenen het goed met de Japanners konden vinden. Na een lunch van rijst **en** andere gerechten (inclusief gedroogde visjes) reden we **naar** een 'folk **village**' bij **Seoul**. Dat is een openluchtmuseum **waar men** de gewoonten van Korea **kan** zien, hoe de oorspronkelijke huizen er uit zien, dansen, klededracht, enz. De afgevaardigden **hebben naar** Koreaanse muziek kunnen luisteren en een Koreaanse **bruiloft kunnen** bijwonen. Wat opviel was dat de Koreanen een heel oude **cultuur hebben**. Gedrukte boeken van meer dan een duizend jaar lagen hier (en in **Independence Hall**) tentoongesteld. **En in** de westerse wereld **bestaat** de drukpers **nog** maar net iets meer dan 500 jaar! Ook bleek dat de Koreanen van kleur en fleur **houden**: alles was geel, rood, groen, blauw en wit.

De Koreaanse samenleving

Omdat sommige afgevaardigden op **een** wat lastige tijd aankwamen moesten zij hun eerste nacht in het hotel **doorbrenge**n in een Koreaanse slaapkamer in plaats van een **westerse**. **Daar zit** groot verschil in. De Koreaanse kamers hebben namelijk geen meubels. De **vloer** was er **verhoogd** en verwarmd, bedekt met **een zacht zeil**. De **schoenen moesten** uit. Wilde men zitten, dan waren er **kussens**. Een **tafel** was er nog niet eens 30 cm hoog. En voor een **bed was** er een dunne matras die meer op een dekbed leek, met een laken en **een deken**. **Veel afgevaardigden waren wel** blij dat ze dat **maar één** nacht hoefden mee te **maken**!

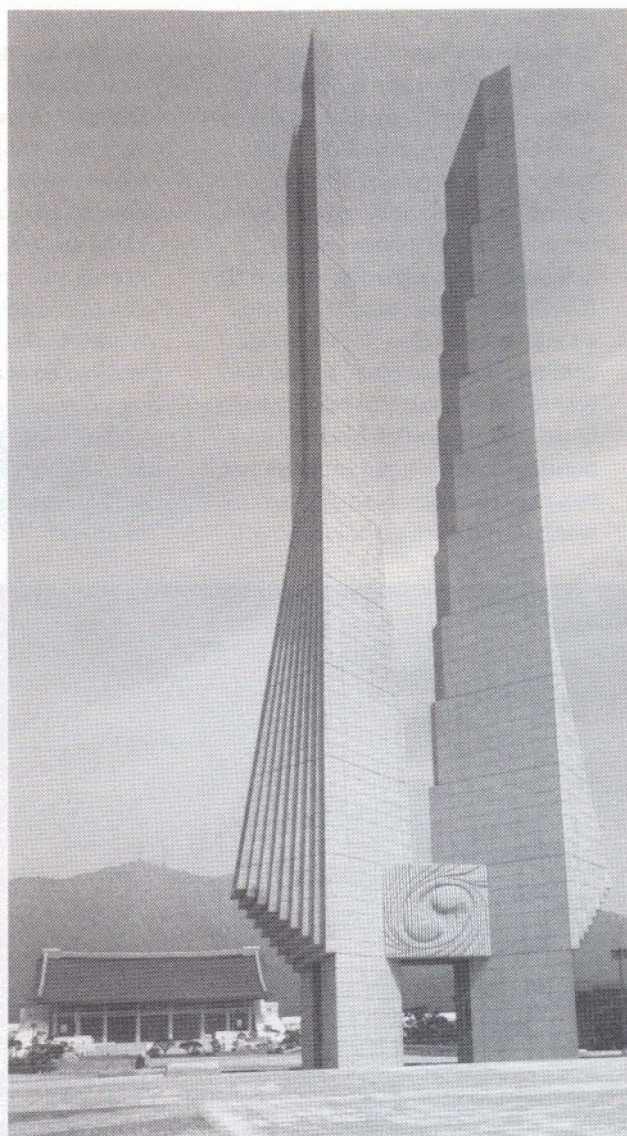
Zuid-Korea is duidelijk een zich ontwikkelend land. Technologisch gezien is er geen verschil met Nederland. Computers **en** dergelijke **electronica**, winkels, de **wegen**, het is allemaal **wel** met de **westerse** wereld te vergelijken. Toch zeggen we met **opzet** 'zich ontwikkelend' en niet 'ontwikkeld'. Want in Ko-

rea gaat alles **no-gal slordig** toe. Gebouwen worden met veel haast opgetrokken.

Klinkervoetpaden zijn vaak **hobbelig**, wat in een land van veen **en** moeras als Nederland te verwachten is, maar niet in een land van graniet als **Kom**. Iedereen **heeft** haast, en men moet **het spitsverkeer zien** om de verhalen **erover te** geloven. Om de kilometer is er in de stad een grote **weg van** wel tien **banen** breed. Elke **tweede** auto (meestal niet meer dan 3 jaren oud!) heeft een gedeukte **deur** of een **kras** voor of achter. Er zijn **zelfs auto's** met speciale rubberen bandjes **om** **krassen** te voorkomen. Alles **moet snel**. Alles moet de vooruitgang bevorderen.

Wat ook opviel **was dat** leeftijd erg belangrijk is in **Korea**. De Koreanen wilden graag van ons weten hoe oud iedereen **was**. Want volgens hen geeft leeftijd een aanduiding van **wijsheid**. Zelfs een dag maakt **al** een groot verschil! Een ouder iemand wordt veel eerbied bewezen, **een jonger** iemand is **min** of meer **een dienaar**.

De **Koreaanse samenleving** is bijzonder **gestructureerd**. Om 5 uur 's morgens, **elke** morgen, is er een bidstond in de Koreaanse kerken. Er is geen middagslaapje en 's avonds gaan de Koreanen tussen 10 en 11 uur **naar** bed. Een **druk** leven, zouden we zeggen. De kinde-

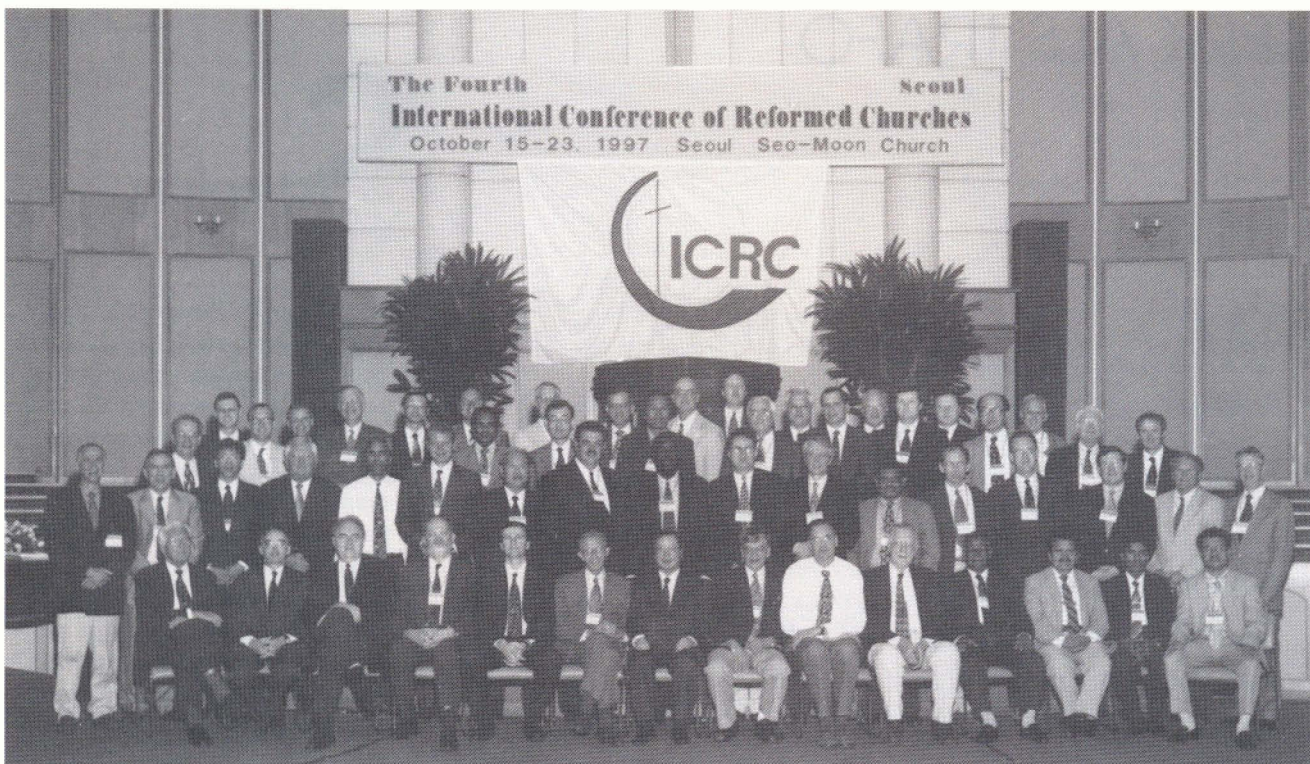

Nationaal Monument bij Independence Hall, herinnering aan de op de Japanners in 1945 bevochten vrijheid.

ren zijn beleefd, **maar** tegelijk ook wel zelfstandig. Schoolkinderen lopen in uniform, net als **men** in Australië en Engeland gewend is. Meisjes lopen altijd hand in **hand** of arm in arm. Het lijkt alsof de kinderen veel om elkaar geven.

De Koreaanse kerken

De indruk die de Koreaanse kerken **maken** verschilt van de ene tot de andere. De ene **beeft** dit meege-maakt, een andere dat. De **Seo-Moon kerk**, waarin de **ICRC** vergaderde, bestaat uit zo'n 400-500 leden. Het gebouw heeft ongeveer 20 miljoen Amerikaanse dollars gekost. Dit **kan** de indruk **geven** dat

Groepsfoto van de ICRC-1W7, officiële groepsfoto.

de PCK veel geld heeft. Dat kan waar zijn. Toch hebben we ook veel krottenwijken gezien en ligt het gemiddelde inkomen van een Koreaan op maar tweederde van wat een Nederlander verdient. Misschien hebt u de dienst vanuit Korea ook op 2 november op de televisie gezien. De voorganger, ds. Park, heeft, net als dr. Hur, in Kampen gestudeerd. Ons werd wel verzekerd door een diaken na de dienst dat een dienst meestal heel wat langer was. Hij zei, 'ds. Park heeft nog de gewoonte vanuit Nederland. Een preek is meestal drie kwartier, soms wel langer. De mensen hebben liever een kortere preek, maar ds. Park wil dat niet.' Na de morgendienst lunchen de mensen gezamenlijk. Er zijn dan ook vergaderingen in het hele gebouw voor bijbelstudie en gebed. 's Middags zijn er diensten waarin een hulpprediker voorgaat. Maar de opkomst is dan maar een kwart van wat er 's morgens in de kerk zit.

De katholieke kerk

De ICRC is een bewijs van wat wij

in artikel 27 van de NGB belijden: 'een katholieke of algemene kerk' die 'niet gevestigd is in, gebonden aan, af beperkt tot een bepaalde plaats, of gebonden aan bepaalde personen, maar zij is verbreid en verstrooid over heel & wereld. Toch is zij met hart en wil samengevoegd en verenigd in eenzelfde Geest, door de kracht van het geloof.' De ICRC is een conferentie om de eenheid te bevorderen. Een conferentie. Dat wil zeggen, een plaats waar men samensprekt. Het werd ook duidelijk in een verbetering (amendement) van de constitutie van de ICRC, dat de ledenkerken nog niet altijd tot zusterkerk-rela-

ties gekomen zijn en elkaar ook zo niet altijd erkennen. Ze biedt slechts een mogelijkheid om elkaar te zoeken, te vinden, en te ondersteunen.

Het voorstel van de OPC en de re-des op de komende ICRC in 2001 in de Verenigde Staten zullen hopelijk bevorderen, dat de ledenkerken verder komen in het zichtbaar en openbaar vertonen van de eenheid die zij belijden in Christus te hebben. Laten wij onze God, het Hoofd van de Kerk, bidden dat Hij dit werk wil zegenen. En dat wij, als leden van de Kerk, meeleven in de wereldwijde vergadering van Zijn gemeente.

Ook verkrijgbaar bij de boekhandel

Dr. W.G. de Vries

Jozua

Gods belofte inzake het erf land wordt heerlijk vervuld

Ook nu is weer gebruikt gemaakt van recente exegese bij de uitleg van het boek Jozua. Het is een doorlopend verhaal geworden, waarin niet alles wordt behandeld. Maar duidelijk zal blijken hoe actueel Gods openbaring in het boek Jozua is voor onze taak en plaats in deze tijd.

192 pag., geb., f 30,00

Oosterbaan & Le Cointre B.V.

Postbus 25, 4460 AA Goes, Telefoon 0113-215591

Was u er ook bij?

Enkele weken geleden op het perron van de NS in Amersfoort? Toen reizigers tevergeefs wachtten op de aansluitende treinen? Wat was dat balen, zeg.

En paniek natuurlijk.

Op het perron stonden we in de hitte te bakken.

Vóór het perron stonden de treinen... still!

Niemand mocht eruit.

Zenuwen, haastige telefoontjes, stress, irritatie, frustratie en crisis.

Waarom allemaal? Ach, een **explosie** in het **transformatiehuis**. De **aangevoerde** krachtstroom **uit** de **centrale** kon **toen** niet meer omgezet worden in het voltage dat de treinen nodig hadden. Alles lag stil. Behalve dan de reparateurs van de **electriciteitscentrale**. Die werkten drie, vier **uur** lang onder **zeer** hoge **spanning**. Om de **zaak** **weer** in beweging te krijgen. Dat lukte. Gelukkig. Paniek **bezworen**, iedereen weer happy, op de kater na. (**Tussen haakjes**, in Amersfoort raken ze er **aan** **gewend**. Want sinds die tijd is de stroom in de **stad** nog eens **twee** keer uitgevallen...) Maar **kom**, het gaat ons **vandaag** echt niet om Amersfoort en hun trafo-huisje. Het **gaat** **ons** om de kerk. De kerk als trafo, transformatiehuis. Als plaats **tussen** de krachtstroom van de **Bijbel** en de **laagstroom** van het dagelijkse leven van kerk en christen. We merken dat **daar** ook **vaak** stroomstoring en **paniek** is. Het lijkt wel alsof die **hoogspanning** van de Schrift niet **meer** als geschikte spanning in het

dagelijkse leven aankomt. Alsof het vroegere voltage niet meer past op **vandaag**. **Alsof** de kerk vragen beantwoordt die niemand stelt. Anders dan de treinen blijft het kerkelijk leven dan **wel** **op gang**, of moet ik zeggen: op **sleur**, gewoonte en bijgeloof? Laten we het houden op: **'op gang'**. Maar... **weten** de conducteurs wel welke wissels ze moeten nemen, of welk reisdoel de gelovigen hebben? De verschuivingen in de cultuur van vandaag, het gewone maatschappelijk leven, brengen heel wat opstoppen, paniek en frustratie te **weeg**. We **lossen** dat niet op door hier en daar wat te sleutelen, of de reizigers wat wijs te maken. We moeten ons **bezinnen** op nieuwe **vragen**. Hoe sluiten we de **hoogspanning** van het evangelie door **naar** **het** **alledaagse** leven **van** de christen, u en ik?

Oud zendingsprobleem - geen paniek graag

Op zich is dat niets nieuws voor de kerk. In de zending, het vak dat ik

doceer aan de Universiteit, spelen deze **problemen** al **vanaf** het eerste begin. **Wie** **aankomt** op een **nieuw zendingsterrein** moet niet alleen de taal van de **mensen** daar spreken. Hij moet ook **sproken** in **hun** cultuur. Beginnen waar je hoorders **zitten**. **Dat** betekent **dat** **heel** **wat** zaken die **we** thuis vanzelfsprekend **vinden** **het** **daar** niet zijn. Niemand van ons **kan** **volhouden** dat je in Indonesië of in Zaire/Congo per se **met** orgelbegeleiding moet zingen. **Het** **kan** misschien ook met trommel, **cimbaal**, of zonder begeleiding.

Het is ook niet vanzelfsprekend dat je 'dominee' genoemd wordt. Misschien vergelijken ze je **wel** met de islamitische voorganger (imam), **een** Boeddhistische wijsheidsleraar (guru), een geestelijk leider (pendeta), een dienaar (eng.: minister) of gewoon een meneer (**bapak/tuan**). Trouwens, waarom hebben wij **dominees**, van het Latijnse: 'heer' (tegenover slaaf of knecht)? Is dat een gelukkige weergave **van** z'n roeping als slaaf van Christus?

*Is **hat** **regelrecht** uit **de** **Bijbel** **af** **te** **leiden** **dat** **alleen** **de** **dominees** **de** **sacramenten** **mogen** **bedienen**? **Zou** **ook** **een** **evangelist** **of** **ouderling** **de** **doophandeling** **mogen** **verrichten**?*

Je **gaat** nog **een** paar stappen verder. **Kan** een eredienst zonder kerkgebouw? In **een** **gewoon** huis? En als je dan **een** **kerk** bouwt, moet het dan net zoiets zijn als **onze** kathedralen, Broederkerken, Eudokia-Kandelaar- en Sionskerken? Nee, zeggen **we** direct. En terecht. En wat dan, dat **bij** ons alleen domi-

nees de sacramenten mogen bedienen? Zou dat regelrecht uit de Bijbel af te lezen zijn? Of is het niet meer (ook niet minder) dan een goede afspraak, gebaseerd op **ervaring** en **practische** wijsheid? Kunnen bijv. ook evangelisten, of ouderlingen doophandeling verrichten? Best een heet hangijzer in veel Derde Wereldkerken, die het Roomse sacramentalisme en **clericalisme** bestrijden. Om maar te zwijgen van het opleggen van de zegen door niet-predikanten. En **wat** dachten **we** van de werken van Calvijn, Kuyper, Schilder en Kamp-huis? Zou daar het behoud van de gelovigen van afhangen...? We zijn echt niet negatief als **we** zeggen: natuurlijk niet!

Maar verder? Is onze manier van zondag vieren ook verplicht in moslimlanden **waar** op zondag gewoon gewerkt wordt? Geldt dan de uitleg van Zo. 38 over het 4e gebod wel? Moeten **we** onze Formulieren voor Doop en Avondmaal gebruiken? En de Formulieren over Huwelijksbevestiging en Bevestiging van **ambtsdragers**? En de Heidelbergse Catechismus...? Tja, dat wordt **moelijker**. Want dat zijn toch geschriften gebaseerd op de Bijbel. **Nou**, zeker weten. We **staan** er voor als Gereformeerde Kerken. Daar is niets mis mee. Maar... past het ook in een totaal andere **cultuur**? Beginnen **we** dan wel bij de leefwereld, de vragen en de **opvattingen** die de hoorders op het **zendingsveld** hebben? De vraag stellen is het antwoord.

Je moet daàr insteken met het evangelie waar het urgent is. In Nederland gaan de meeste **mensen** niet gebukt onder de vrees voor toverij, bezwering en boze geesten. Dat onderwerp kan hier even blijven liggen. Op de meeste **zendingsvelden** staan deze onderwerpen bovenaan de lijst. Dan **moet** je daar over spreken. Ook als onze belijdenissen daarover zwijgen. Desnoods maak je maar een **nieuw** vragenboekje voor dooponderwijs aan heidenen die christen willen worden. Een nieuwe **catechismus**, of belijdenis.

Aangepast, toegespitst, adequaat. Om **daarmee** zo het onvervalste evangelie vertellen, dat mensen het begrijpen. En **tegerlijk** begrijpen dat dit **iets** totaal anders is dan hun eigen **godsdienst** en ook op **veel** punten dan hun eigen cultuur.

Evangelisatie - toch paniek?

Och dat **zendingsveld** is ver weg, zult u zeggen. Uw probleem, niet de onze! Maar evangelisatie dan? Ook een vak voor mijn rekening. Mensen in Nederland, die nog nooit het evangelie gehoord hebben, moeten **we** die benaderen met onze manier van christen-zijn? Moeten Pakistani, Surinamers en Hindu's eerst helemaal de Heidelbergse Catechismus **doorkruipen**, voordat ze lid kunnen worden van onze **kerk**? En moeten ze daarna de psalmen zingen op de wijzen die wij al 400 jaar met meer of minder plezier zingen? Of geven **we** ze **ruimte** om **met** eigen melodieën te **komen**?

Natuurlijk, passende melodieën, maar... **wie** maakt dat uit? U? Ik? Kunnen wij beoordelen of muziek met **trombegeleiding** nu wel of niet passend is in **hun beleving**? Mogen ze dat ook zelf uitmaken? Natuurlijk zeggen we dan. Maar realiseren we **ons** dat we ze tot nu toe dwongen in **onze patronen**?

En nog een stap verder? Tegelijk dichter bij huis. Als de cultuur verandert en onze eigen jongere generatie, en misschien ook wel de oudere generaties, voelen de dingen **anders** dan **we** vijftig jaar geleden deden, **is dat dan direct on-gereformeerd, of onchristelijk**? Als iemand nu zeer **bewust** niet **einde-loos naar seks-** en geweldfilmen van RTL4, SBS6 en Veronica wil kijken maar welbewust, met **z'n kinderen**, naar een uitgekozen film in de bioscoop gaat kijken, is dat dan verkeerd...?

Ja, **het** zou best kunnen, **dat** ze zich tegen het evangelie verzetten. **Het zou echter ook kunnen dat ze zich niet tegen het evangelie, maar tegen onze vormgeving en prioritei-**

tenstelling van dat evangelie verzetten, of tenminste daar anders mee willen omgaan. Hebben we dan een crisis in de **kerk**? Welnee. Dan dwingt ons dat om **samen** opnieuw na te denken over **waar** het ten diepste over gaat in de kerk.

De vergadering M Jeruzalem van Hand. 15, sprak zich scherp uit tegen overheersing van de ene cultuur over de andere, tegen Judaïsme en ethno-centrisme. Je hoeft niet eerst Jood te worden om behouden te worden.

Wel paniek in de kerk - geen crisis

En dat is ook al weer niet nieuw. De kerk heeft in haar lange geschiedenis al zo **vaak** een **cultuuromslag** en een **cultuurverandering** meege-maakt. En ze is er altijd nog uitgekomen. Niet door **zich** over te leveren aan de cultuur. Gelukkig niet. Wel, om de cultuur serieus te nemen. Bloedserieus. Om des te **scherper** het **eigen karakter** van **het christelijke denken en leven te demonstrenen**. En dat in de cultuur, maar tegelijk, waar nodig, **tegen** de cultuur. We **leren** uit de Bijbel dat het **in** de kerkgeschiedenis nooit anders ging.

3.1 Antiochië in de problemen

Laten **we** maar eens kijken in Hand. 15. **Sla** het maar eens open. Wat een conflict in de **jonge kerk**! Eerst was gemeld dat vele **niet-Joden** in de Grieks-Romeinse wereld tot geloof waren gekomen. Men was blij met de berichten **van** het zendingsveld. Prachtig. Maar... **zei**-den sommige oude, wijze en vrome Joodse broeders, ze **moeten** natuurlijk ook na hun doop besneden worden, Hand. 15 : 1, en dan de hele wet van Mozes, de regels **van** het Oude Testament nakomen, Hand. 15 : 5, anders kunnen bekeerde Grieken en Romeinen niet behouden worden... .

Voelt u het probleem? **Hoe moes-**

ten christenen uit een andere cultuur nu gaan leven? Wel, eenvoudig genoeg, zeiden sommige Joodse christenen: precies als wij. Leven naar de eeuwenlange wetten die de Here zelf gegeven heeft. Of ze sterk stonden deze broeders! Vele **malen** sterker dan wij met onze orgels, classes en kerkbladen. Zij konden zich regelrecht op Gods Woord beroepen.. . Maar Paulus stond op z'n achterste benen. Hij verzette zich met hand en tand tegen dit soort dwingelandij, Judaïsme en **ethno-centrisme**. Alsof Grieken, Romeinen, Nederlanders, Amerikanen, Afrikanen en Chinezen eerst Jood moeten worden en dan pas behouden! Hij noemde het in ronde woorden aantasting **van** het evangelie van bevrijding en genade.

3.2 Steun gevonden bij het evangelie

Dus trokken ze naar Jeruzalem. Ze legden de kwestie **voor aan** de apostelen en de oudsten, d.w.z. de mensen die Jezus in levende lijve hadden meegemaakt en zijn onderwijs hadden begrepen. Een hete discussie werd het, daar op die **vergadering**. Hand. 15 : 7 zegt het ingetogen: 'en toen daarover veel verschil **van** mening rees...' Zeg maar gerust, toen de **stukken** er af vlogen. Joden kunnen er **wat van**. Zeker als het over religie gaat. Maar... ze kwamen eruit. Hoe? Door allerlei regeltjes en compromissen te sluiten.. ? Nee, door **door te stoten tot de bodem van het evangelie**. Hand. 15 : 11 Wat? Willen wij andere christenen een **juk** op leggen? Wij, die het zelf niet konden dragen?! Net zo min als onze vadersen!? 'Maar door **genade van de Here Jezus Christus geloven wij behouden te worden op dezelfde wijze als zij**, Hand. 15 : 11. We **zijn samen** van Christus afhankelijk. Dat is ons **enige** juk. Verder niets. CHRISTUS IS GENOEG. Toen vonden ze **elkaar**. Ja, toen wisten ze dat dit ook naar de zin **van Christus was**. Luister maar: Hand. 15 : 28: De Heilige Geest en

wij, let op: rechtstreeks beroep op de Geest van Christus, of ze ook zeker waren **van hun zaak!**, De Heilige Geest en wij hebben besloten u, heiden-christenen, **geen extra juk op te leggen**. We hebben hier een apostolisch besluit van de eerste orde. Geldig voor alle eeuwen. **Voor** Romeinen, Nederlanders, Surinamers, Turken, Koreanen en Brazilianen en noem maar op. **Geen extra last! WIE IN CHRISTUS GELOOFT HEEFT HET EEUWIGE LEVEN. PUNT. UIT.**

Consequenties

Ho! Hoor ik u roepen. Is dit nu niet de deur open zetten voor de dwaling en ketterij!? Nee, **zeg ik, want er staat nog meer in** dit besluit. De apostelen vertalen de hoogspanning **van het CHRISTUS IS GENOEG** naar de laagspanning van de dagelijkse praktijk. Lees maar mee, vrs. 29.: 'Alleen, u moet wel **dit noodzakelijke** doen: u onthouden van wat aan afgoden geofferd is, vlees **bevoorbeeld**, van hoererij, **van** het verstikte en van bloed.' Noodzakelijk, voelt u de christelijke logica? Wie christen is trekt **natuurlijk de consequenties van zijn geloof** door in de dagelijkse praktijk. Onvermijdelijk.

Wie Christus gelooft heeft genoeg om behouden te worden. Het zal dan noodzakelijk en onvermijdelijk zijn dat zijn/haar geloof gedemonstreerd wordt in de cultuur en desnoods tegen de cultuur in.

Maar, **wat** een rare geboden. Wie snapt dit nu? **Hoererij**, nu ja dat wisten we al, wat onnozel dat hier **bij** te zetten.. , denken we. Maar verder: bloed? Mag je dan geen bloedworst of bieftuk eten? Ja, zo leggen **sommigen** het **wel** letterlijk uit. Maar, terecht, niemand onder u laat een heerlijk bieftukje **staan**. **Alsof** het **over zulke onnozele dingen zou gaan!**

Het gaat veel dieper. Het mes van het evangelie is vlijmscherp. De apostelen noemen hier namelijk precies die gebruiken die in de **heidense erediensten** in zwang waren. Daarbij werd verondersteld dat de levenskrachten van de godheid in bijv. een sterke stier aanwezig **waren**. Vergelijk het maar met het gouden kalf in de woestijn. Maar **nog** een graadje erger. Tijdens de erediensten in de tempels **werden** dan stieren geslacht, het bloed uitgegoten over de priesters, **gesprengd** over de **tempelbezoekers**, **gedronken** en geplengd met de wijn en het rauwe vlees gegeten. Zo kreeg men deel aan het goddelijke leven en geluk, aan goddelijke **zegen** en kracht.

Het christelijk geloof kun je niet kopiëren in een andere

cultuur. Het moet vanuit en tegenover die andere cultuur vorm krijgen. Alleen zo blijft het christelijk geloof en geen westerse of oosterse vormendienst.

De hoererij is dan **ook** de **tempelprostitutie**. Huwbare meisjes **werden** eerst door de **tempelpriesters** 'ingewijd' in het huwelijk, wij zouden zeggen, ontmaagd, om zo zeker te zijn van de zegen van de **godheid** in hun kinderzegen. En de jongens moesten door de **tempelpriesters** 'ingewijd' worden. En uitgerkend **daartegen verzet** het evangelie zich. Radicaal, tot op het fundament van je bestaan. Je bent niet afhankelijk van de natuurkrachten, vruchtbaarheid en sex, menselijk verstand en techniek. Nee, je bent **afhankelijk** van God in Christus.

Transformatie

Trefzeker fungeren de apostelen dus als **transformators** van het evangelie. Deze geboden betekenden niets minder dan een totale **omslag** in het leven van de christenen. Radicaler dan wij in onze omstandigheden gewend zijn. Zij moesten

als pas bekeerde gelovigen werkelijk opboksen tegen de hele cultuur die door dit denken vergeven was. Je kon haast geen vlees in de winkel, bij **Albert Hein**, de **Aldi** of de **C1000** kopen of het was ingezegend door de priesters. Al mankeert dat vlees niets, toch zeggen de christenen nu: **houd** je vlees maar, ik eet wel wat anders. En ze kwamen niet meer in de heidense tempeldienst, ze bleven weg op de godsdienstig gekleurde **h**-drijfs-uitjes, examenfeestjes en verjaardag-parties. Ze weigerden hun zonen en dochters te laten huwen met meisjes en jongens die aan de afgoden waren gewijd... **Dar was diep ingrijpend.** Vanaf dat moment werd er een spoor getrokken van **een** eigen christelijke levensstijl, adequaat gericht tegen het heidense denken, maar wel verstaanbaar en duidelijk binnen de cultuur zelf. Daarmee kwamen de christenen **alleen** te staan, verloren ze hun baan, bleven hun kinderen wellicht ongetrouwd, *terwille* van het geloof: Christus is genoeg. Zeker. Maar het had enorme gevolgen. Geen **juk**, nee, geen Joden, maar wel **herkenbare Romeinse, Griekse christenen.** Zo bewaarden de apostelen de christenen, alle christenen bij de echte vrijheid in **Christus.** Geen regeltjes, wetten of voorschriften. Alleen Christus. Maar **dan ook Christus van de Schriften, helemaal, tot in de uithoeken van je bestaan.** Dit besluit werd megedeeld aan alle kerken, **vgl.** Hand. 21 : 25; Opb. 2 : 24. Universeel geldig, tot op de Jongste Dag.

Vandaag

En wij nu? Terecht **mogen** we **zeggen** dat dit gebod **in** z'n letterlijke vorm niet geldig meer is. In Sumba en Irian liggen deze dingen **directer** dan in Nederland, met hun geloof in Marapu en Refafu. Toch zal er ook daar een **transformatie** van dit gebod moeten plaatsvinden. Maar geheel in de stijl en naar de betekenis van dit gebod. **Zo ook in Nederland.** Zoeken naar mogelijk andere

vormen die precies ditzelfde uitdrukken, maar dan **in** een andere context.

De methode waarop de apostelen het christelijk geloof transformeerden naar een andere cultuur is een sleutel voor ons om de Bijbel transcultureel uit te leggen en toe te passen.

Het betekent dat we de ballast **van** uit de lange kerkgeschiedenis niet verder de wereld door moeten dragen. Die moet radicaal overboord als die niet meer past in een andere omgeving, in **een** andere setting of cultuur. Het betekent tegelijk dat we vanuit het **CHRISTUS IS GENOEG** telkens opnieuw de bakens moeten uitzetten. In de verschillende culturen, tijden en landen. Daar is gezamenlijk overleg voor nodig. Samen besluiten in de Geest en de lijn van dit besluit, zoals de apostelen dat ons leerden in het Nieuwe Testament. Daarin hebben **we** de **normatieve illustratie.** Geen **extra juk**: alleen Christus. Dat moet je tillen. En dan de uiterste consequenties trekken. Dat staat op elke bladzij van de Bijbel.

Sleutel

In art. 25 **NGB** belijden we dat **ook.** We zeggen nadrukkelijk dat de gebruiken van het Oude Testament niet meer geldig zijn, al blijft hun **diepere** betekenis geldig. Zo is het ook met de gebruiken van de christelijke kerkgeschiedenis. Niet alle gebruiken en gewoonten zijn voor alle tijden geldig. Geldig is

CHRISTUS GENOEG, de Christus van de totale Schriften, die ons bevrijdt van menselijke lasten en jukken. Om zo te zeggen, hier is de sleutel van Hand. 15 goed gebruikt. Daar leren we een denk- en werkmethode waarlangs in elke cultuur de **kerk** het evangelie vorm kan geven.

In die vrijheid trekken de **kerken** de consequenties. Ze demonstreren in leer en leven hun radicale overgave aan Christus. Helder, duidelijk, in de eigen context. Zo laten we tegelijk zien, dat **we** niet gevangen zitten in ook maar enige cultuur. Wie Christus gelooft staat met beide benen in de cultuur **van** vandaag, maar tegelijk breekt hij die cultuur open. Hij is burger **van** het **Rijk van** genade, verzoening, opstanding en leven. Het Koninkrijk van de hemel.

Om in die taak de kerken te begeleiden worden studenten hier gereedgemaakt. Zowel voor de veranderende cultuur in **Nederland** als voor de oecumenische assistentie in **het** buitenland. Alleen gebonden aan Christus, leven **van** genade. Adequaat bijbel-getrouw. Dan staan we niet verlegen te balen op **het** perron van de levensreis, maar reageren we correct. Want dan fungeert de kerk **als** **trafo.**

Wintertijd **Ontdek het geheim van de Ronald-trilogie**
van Ali C. Drost-Brouwer

Van f 36,95 voor
maar **f 17,50**

Ook verkrijgbaar bij de boekhandel
Oosterbaan & Le Cointre B.V.
Postbus 25, 4460 AA Goes, Telefoon 0113-215591

Gelovig Denken
Drs. P. Groenenberg (red.)
Gelovig Denken
Twaalf hoofdstukken over onderwerpen voor vereniging, bijbelkring of persoonlijk gebruik. Met gesprekspunten.
Geb. 204 pag., f 28,00

Ook verkrijgbaar bij de boekhandel

Oosterbaan & Le Cointre B.V.
Postbus 25, 4460 AA Goes, Telefoon 0113-215591

KERK EN STAAT: SAMEN OOG VOOR DE VREEMDELING

E. van Middelkoop

Samenleving

Bovendien zegt een vluchteling per definitie niet de volle waarheid: niet omdat hij een leugenaar is, maar omdat hij zijn achterban wil beschermen. Daarom kloppen vluchtelingenverhalen vaak niet'. (K. Serier, lid Regionaal Comité Asielzoekers, in *Nederlands Dagblad* van 27 december 1991)

Het beginsel van de scheiding van kerk en staat wordt in onze samenleving breed onderschreven, van liberalen tot gereformeerden. Echter, in de motivering en de praktische uitwerking zijn er niet onbelangrijke verschillen. Naar gereformeerde opvatting sluit deze scheiding een hartelijke samenstemming niet uit, want op onderscheiden wijze functioneren zij in Gods Koninkrijk. Dit sluit niet uit dat de kerk haar roeping om profetisch Gods Woord te spreken in alle vrijheid moet kunnen beleven, in nodig ook in de vorm van kritiek aan het adres van de overheid.

Dat laatste lijkt de laatste tijd actueler te worden rond de problematiek van de vele duizenden asielzoekers, waarvoor voor een zeer groot deel in ons land rechtens geen plaats is. Een zwakke plek in het overheidsbeleid is dat veel asielzoekers hier enerzijds geen verblijfsrecht krijgen, maar anderzijds niet uitgewezen kunnen worden. Zij zijn daardoor in vrijwel alle opzichten illegaal geworden; Vanuit kerkelijke kring, hoewel niet alleen daar, wordt thans de schijnwerper gezet op deze zwakke plek. Op 21 augustus benadrukten de moderamina van de SoW-ker-

ken het grondrecht van de christelijke gemeenschap om kerkasiel te verlenen aan mensen die uitspreken dat hun leven bij uitzetting bedreigd wordt. Erkend wordt dat voor kerkasiel geen juridische grond is. 'Toch kunnen zich situaties voordoen, waarin wij ons naast de wet stellen en om God meer gehoorzaam zijn dan aan mensen en menselijke instanties' (Hervormd Weekblad, 11 augustus).

Dat waren grote woorden. Te grote, zoals snel bleek toen van kerkelijke zijde werd gesteld dat geen verzet zou worden gepleegd als de overheid daadwerkelijk asielzoekers zou oppakken, waarover kerken c.q. kerkmensen zich hadden ontfemd. Toch roept deze confrontatie van kerk en staat vragen op naar de actuele betekenis van het recht van de vreemdeling. Het moet ons hier iets zeggen als Christus zelf ons voorhoudt in Mattheus 25: 'Ik was een vreemdeling en gij hebt mij gehuisvest'. Is dit woord gericht aan individuele mensen of gelovigen of ook aan de overheid? Die vraag komt op als we zien dat soms het vermogen tot barmhartigheidsbetoon uitsluitend aan kerken, maatschappelijke organisaties of burgers wordt voorbehouden. De

overheid daarentegen zou, zeker in haar huidige gesecculariseerde gedaante, daartoe niet in staat zijn. Nu kan het zijn dat onze overheid te kil en bureaucratisch is, maar ten principale gaat het hier om een doperse dwaling. Een dwaling, waarin de overheid als moreel inferieure instantie anders dan kerken etc. niet in staat zou zijn gerechtigheid, barmhartigheid en naastenliefde toe te passen. In deze dwaling wordt de overheid nog meer gesecculariseerd, maar dan ten principale, dan in de praktijk A.D. 1997 reeds het geval is. Tevens mag aandacht worden gevraagd voor het gevaar van morele hoogmoed aan kerkelijke zijde, wanneer men daar zich de bijbelse moraliteit exclusief toeëigent.

Barmhartigheid wil zeggen het actief opkomen voor en het zich ontfemen over de zwakke. Ieder doet dat op eigen wijze. De overheid door rechtvaardige wetgeving en een humane uitvoering ervan. Niet elke vreemdeling behoeft in ons land te worden toegelaten. Het zou onbarmhartig zijn mensen weg te sturen, die in het land van herkomst vervolging of erger staat te wachten. Het hoeft niet onbarmhartig te zijn wanneer asielzoekers worden geweigerd, die hier om economische redenen hun toevlucht zoeken. Een eis van barmhartigheid is, dat wie hier ook binnen komt, een dak boven het hoofd moet krijgen. Juist op dat gebied hebben centrale overheid en vooral de gemeenten veel gepresteerd. Geen kerkelijke gemeenschap in Nederland is in staat een vergelijkbare prestatie te leveren. Dat wordt dan ook niet gevraagd en evenmin aangeboden! Laat niemand gering denken over

de **druk** op de overheid. De laatste jaren komen jaarlijks ongeveer 30.000 asielzoekers naar Nederland. Vanuit alle delen van de **wereld**. Naast de zorg voor **correcte** juridische **procedures** en een goede (tijdelijke) opvang heeft de regering ook ie maken **met** het handhaven van een voldoende maatschappelijk draagvlak onder de Nederlandse bevolking. Spanningen **moeten vermeden** worden. Rechts-extremistische reacties moeten bestreden worden. Het **gaat** dus **om** meer dan een individuele bejegening. Dit alles neemt niet **weg** dat in toenemende mate **burgers** en kerken worden geconfronteerd met schrijnende aspecten van het asielvraagstuk. Kritiek op het overheidsbeleid is daarom gewettigd. Die **kritiek** vindt ook haar weg in de volksvertegenwoordiging. Wordt de situatie in sommige landen, waar men asielzoekers naar terug wil sturen, niet te rooskleurig voorgesteld? Komen uitgeprocedeerde **asielzoekers** vaak niet te hardhandig tussen wal en schip te vallen? Gaan vaak overbelaste (**politie**)**ambtenaren** soms niet te kortaf en onzorgvuldig met vreemdelingen om?

Het kan daarom geen kwaad wanneer telkens door burgers of kerken het **overheidsbeleid** op zijn 'morele sensibeleit' (een **term** van de **ethicus** dr. Manenschijn) wordt getoetst. Zoals dat ook de taak is van het parlement en van de rechter. Dat soms wellicht te grote woorden worden gebruikt om de overheid te

bekritisieren is minder erg dan een verwaarlozing van de rechten van vreemdelingen.

Over het kerkasiel is elders de laatste tijd reeds voldoende **geschreven**. Hier zij slechts opgemerkt dat geen burger, **op wiens weg** een illegale vreemdeling komt, verplicht is deze bij de politie aan te geven. Er is dus ruimte, het kan zelfs een plicht zijn concreet hulp te verlenen aan zo'n mens in nood. Het is een teken van beschaving wanneer burgers zich solidariseren rond vastgeraakte vreemdelingen. De staatssecretaris van Justitie, verantwoordelijk voor het vreemdelingenbeleid, mw. Schmitz heeft dit meer dan eens met zoveel woorden erkend.

Wie b.v. de gereformeerde pers volgt ontkomt niet **aan** de indruk dat het vraagstuk ook niet aan de gereformeerde deuren voorbijgaat. Dat moeten **we** ook niet willen. Men behoeft geen sympathisant van het werk van de Raad van Kerken te zijn om toch concreet geraakt te worden door de nood van veel, **soms** letterlijk verdwaalde vreemdelingen. Steeds vaker worden ook in gereformeerde kerken in enigerlei vorm asielzoekers, in procedure of uitgeprocedeed, opgevangen.

Hier doen zich vragen voor die een meer algemene en systematische beantwoording verdienen. Plaatselijke kerken kunnen leren van elkaars ervaringen. Het diaconaat ontkomt **er** niet **aan** antwoorden te formuleren op tot voor kort nog on-

bekende vragen.

Zo zou het goed zijn als eens **werd** geïnventariseerd **wat** kerken doen op het gebied van opvang **en** begeleiding. Hoe zijn b.v. de contacten met Vluchtelingenwerk Nederland en de (rechts-)hulpverlening? Welke leerzame ervaringen kunnen worden uitgewisseld?

Er zijn ook indringende vragen van kerkelijke **aard**. Hoe verhouden evangelisatie en hulpverlening zich tot elkaar? Moet er zoiets komen als een pastoraat bij de asielzoekerscentra? **Hoe** om te gaan **met** 'schijnbekeringsen', uitsluitend om kerkelijke opvang te **verkrijgen**? **Soms** ontdekken kerkelijke hulpverleners dat opgenomen asielzoekers een deel van hun **vluchtelingen** verhaal verzonnen hebben. Moeten zij daarvoor vermaand **worden** en met welk effect? Gaat de plicht tot christelijke barmhartigheid verder dan de grenzen van ons land? Ik bedoel: is er een blijvende betrokkenheid in gebed en ook **financieel** met **een** uitgewezen asielzoeker, die elders opnieuw een bestaan moet opbouwen?

Het zijn geen gemakkelijke vragen. Echter, antwoorden worden reeds gegeven. Laten de **kerken** elkaar leren. En ook: laat de christelijke politiek en de overheid alert zijn op signalen uit de kerkelijke wereld, zodat zij op hun plaats en op hun **wijze** inhoud kunnen **geven** aan de eis van barmhartigheid. Kerk **en** staat: in hartelijke samenstemming met het oog op de (rechts-)belangen **van** de vreemdeling.

 <p>Ook verkrijgbaar bij de boekhandel</p>	<p>boeken van Ds. D. Los</p> <p>Pastorale pastilles</p>	<p>Pastorale pastilles <i>enkele grepen uit een boeiend en veelzijdig pastoraat</i></p> <p>Graag wil de auteur die mensen tegemoet komen die hem vertelden zijn pepernoten te hebben opgezogen. Om er op die manier nog langer van te genieten. Een ware delicatessie voor de fijnproevers.</p> <p>208 pag., ing., f 22,00</p> 	<p>Pastorale pepernoten <i>enkele grepen uit een boeiend en veelzijdig pastoraat</i></p> <p>'Een kostelijk boek. Je hoort de auteur zijn belevenissen vertellen! Het boek kenmerkt zich door de typische 'Los-humor' (iets anders dan losse humor) en de Gereformeerde peperkorrels die er in te vinden zijn'</p> <p>206 pag., ing., f 22,00</p> <p>Oosterbaan & Le Cointre B.V. Postbus 25, 4460 AA Goes, Telefoon 0113-215591</p>
--	---	--	---

ANTWOORD UIT HET VERLEDEN – PRAKTISCHE KERKGESCHIEDENIS

H. Veldman

Boekbespreking

Kun je en mag je voor de kerkelijke vraagstukken-van-nu een beroep doen op het verleden? Heb je wat aan de strijd die ons voorgeslacht – waar dan ook in de wereld – heeft gevoerd? Daarover lopen de meningen nogal uiteen. Wie ervan uitgaat dat elke tijd uniek is en dat ieder **zich** bezighoudt met zijn eigen vragen en problemen, zal niet gauw hei verleden te hulp roepen. Maar wie let op bepaalde parallellen tussen toen en nu die zal de historie in ieder geval gauw eens raadplegen. Hoe dan ook, de schrijvers **van** het boekje *Antwoord uit het verleden* hebben voor een voorzichtige manier gekozen om 'wijzer te worden van wat zich **in** het verleden voordeed in de kerk'. In 8 hoofdstukken kijken de **leraren Modderman** en **Poortinga** (beide zijn aan de gereformeerde scholengemeenschap te Amersfoort verbonden) achter de deuren van de vroegere kerk en **maken** hun verhaal.

Hun selectie is natuurlijk discussabel. In maar **liefst** 3 hoofdstukken **behandelen** ze actualisering uit de oude kerk: **Marcion**, Augustinus en **Antonius**, terwijl de middeleeuwen er (ook hier) heel bekaaid af komen. Uit de nieuwere tijd merkwaaardigerwijs geen bijzondere aandacht voor een of meer hervormers. Deze komen zijdelings voor bij de teksten over **de** Wederdopers en over Ignatius de Loyola, de stichter van de Jezuïetenorde. De andere onderwerpen betreffen de Dordtse Synode, de Nadere Reformatie en de afgescheiden ds. **Simon van Velzen** uit **Drogeham**. Op zich zijn het nuttige lijnen die men trekt: bij **Marcion** naar de Schriftkritiek bijvoorbeeld. Maar toch, nog afgezien van een crypti-

sche zin als 'Wat **Marcion** feitelijk doet, is inkorten van iets wat er al langer **was**' (blz. 19), vraag **ik** me toch **af** of zo'n geruchtmakend voorbeeld inzake Schriftkritiek wel goed **werkt**. Het geeft me nl. weinig inzicht in de problematiek van de 20e-eeuwse Schriftkritiek (bijv. bij **J.G. Geelkerken** en zijn bewonderaars), vooral omdat **we** niets lezen over 19e-eeuwse kwesties (van **modern** en ethischen) die bijvoorbeeld door A. Kuyper besproken zijn. Nu worden er m.i. teveel zaken van verschillend gehalte op één hoop gegooid, **en** zet men = tekens waar ze niet mogen staan! Waardevoller vind ik het hoofdstuk over de 'kerkvader' Augustinus, hier gekoppeld aan het aardige thema 'angst voor de toekomst'. En passant komt de veel moeilijker liggende zaak van de twee-rijkenleer aan de orde, maar dan **krijgen** de lezers (of inleiders) wel even (op blz. 32) een fikse opdracht mee: 'Maak eens een vergelijking tussen de leer **van** Augustinus en de leer van Luther over het rijk van God en het **rijk** van de wereld', met een verwijzing naar de populaire **Luther-biografie** van Tj. **Boersma**. Ik vraag me echt af of **men** er dan 'uitkomt', daarbij beseffend dat de **theologische/politieke** discussies over dit boeiende thema nog **steeds** niet zijn stilgezet.

Het levensverhaal van de Baskische ridder Ignatius de Loyola wordt ingezet met een **instapverhaaltje** over een **zendingsavond**. Waar de auteurs het n.b. hebben over een dominee die het 'lef heeft om jaren van **huis** te **gaan**. Ik vind dit echt niet gepast – om zo over de motieven van een zending te spreken. Bovendien mag **men** van mij wel een andere thema-

tiel aansnijden i.v.m. de Jezuïeten! Ik ga hier niet elk hoofdstuk bespreken, dan zou de tamelijk kritische lijst van op- en aanmerkingen te veel ruimte vragen. Ik beschouw de poging van de schrijvers met dit boekje nog **niet** als echt geslaagd. De erg uiteenlopende kwaliteit van hun vragen en tips is een van de punten; ook de 'onevenwichtige' literatuurverwijzingen zijn voor **sterke** verbetering vatbaar: het ontbreekt bijv. bij Ignatius de Loyola **aan** een 'bron' over de man zelf! Evenzo mis ik eigen-doperse literatuur. Soms is de stijl te populair, o.a. in het verhaal over de Wederdopers, **soms** lopen de zinnen niet goed en wordt de bedoeling van de tekst dan een vraag. Maar ook staan er legio kleine onjuistheden in dit boekje, bijv. in het hoofdstuk over de Afscheiding. En... de spellingcontrole had het woord 'gelijde-lijk' (blz. 102) er **direct** wel uitgevist!

Zo moet ik helaas in mineur eindigen. De loffelijke bedoeling van dit werkje **was** om schetsen over kerkgeschiedenis te geven die men op de verenigingen kan gebruiken. Ik had graag een zwaardere schaaft over het geheel zien **gaan**. Dat kan misschien bij een nieuwe poging alsnog.

N.a.v.: A. Modderman en P. Poortinga, *Antwoord uit het verleden Praktische kerkgeschiedenis. Serie Bijbel en Kerk. Uitg. De Vuurbaak, Barneveld; 1996. Omvang 102 blz. ISBN 90-5560-MS-4 prijs f 13.95.*

M

meegelezen

Onrust in de postmoderne mens

Het evangelische *Uitdaging* publiceert een boeiende **cultuuranalyse** van Hanspeter Nuesch, directeur van *Agape* in Zwitserland. Onze tijd wordt wel 'postmodern' genoemd. Wat houdt dat in? **Hoe** ziet de postmoderne **mens** eruit? Nuesch **ontwaart** een benauwende onrust in de postmoderne mens. Hoe kunnen we met onze **evangelisatie** inspelen op **deze** tijdgeest?

*In omschrijvingen van huidige en toekomstige trends duikt de laatste jaren steeds een nieuwe kreet op: 'postmodern'. Bijdetijdse journalisten gebruiken dit woord graag, dikwijls alleen maar omdat 't zo modern – sorry, postmodern – klinkt. **O** valt er meer over dit toonaangevende modewoord te zeggen? Ik heb een computeruitdraai laten maken van alle Duits- en Engelstalige boeken die dit woord in de titel dragen. Het was een lijst van een paar honderd titels, en mij overspoelde die benauwende onrust die zo kenmerkend is voor het postmodernisme als 't gaat om het nemen van een beslissing.*

Verandering van waarden

Zowel geschiedschrijvers als cultuurhistorici als sociologen en filosofen delen de algemene mening van onderzoekers dat een **verandering van waarden** heeft plaatsgevonden. En zelfs dat er de afgelopen tien tot vijftien jaar een voorheen verreikende invloed van normen is weggefallen, waarschijnlijk in een korter tijdsbestek dan ooit tevoren. Zij wijzen er ook op dat deze trends zelfs nog sterker zullen worden in de nabije toekomst. Als gevolg **van** de revolutie op telecom-

municatie-gebied en de **enorm** toegenomen mobiliteit, is **&** wereld een global **village** geworden, waarin een overvloed van elkaar niet verdragende denkwijzen, leefwijzen en geloofsovertuigingen naast **elkaar bestaan**. De positieve gevolgen van deze **co-existentie** van **diverse levensfilosofieën zijn**: waardering van iets dat anders of zelfs tegengesteld is, tolerantie, **openheid** voor nieuwe ideeën en daarnaast een vrijheid, **gestoeld** op de mogelijkheid uit **een spectrum van** waarden en ideeën te kiezen wat op dit moment bij je persoon past. De mogelijkheden voor **zelfverwerking** lijken schier eindeloos. **Overgeleverde** wetten en tradities hinderen slechts onze **keuzevrijheid** waar 't gaat om gedrag en denkwijze. Ik ben niet langer beperkt door mijn omstandigheden, **maar** ik ben vrij voortdurend nieuwe mogelijkheden te heroverwegen. Prachtig, nietwaar? Ware het niet...

Toenemendedruk

Ja, ware 't niet **dat** er aan die grotere keuzemogelijkheid een drastische verschuiving **van waarden** en **verlies van richting** gepaard zijn **gegaan**. We hebben het punt bereikt waarop er **geen** richtlijnen meer zijn die ons helpen beslissingen te **nemen**. Sociologen, historici en **onderzoeksspecialisten zijn** 't hierover met elkaar eens: **althoewel** in onze samenleving het verband met het christelijk geloof sinds de Verlichting in velerlei opzicht slechts subtiel aanwezig was, lagen er **aan** het westerse denken en gedrag toch anoniem christelijke principes en bijbelse waarheden ten grondslag. De afgelopen 10, 15 jaar heeft een **drastische** verandering **plaatsge-**

had. Christelijke **basiswaarden** en -idealen werden door de meerderheid van de bevolking overboord gegooid, om plaats te maken voor persoonlijke vrijheid en **zelfverwezenlijking**. Dientengevolge bestonden absolute **basiswaarden** niet meer. Overdadige keuze, zonder richtlijnen **en** basiswaarden, leidde tot een almaar groeiend **pluralisme** en **relativisme**. **De** verminderde **samenhang** leidde tot verminderde oriëntatie en uiteindelijk tot **betekenisverlies**.

Vluchten

Sommigen **vluchten** in een ik-gericht cultuurtje, in deze wereld die haar betekenis verloren heeft; in een hedonistisch **zoeken** naar plezier als levensbeschouwing: 'Laten we eten en drinken, **want** morgen zijn we dood!' De meer gevoelige hedendaagse mens vlucht in allerlei soorten **van** druggebruik, esoterische sekten en totalitaire ideologieën, die beloven **het** gebrek **aan** zekerheid, richting en identiteit te compenseren, door hem te bevrijden van verantwoordelijkheden en de eis beslissingen te nemen. De jongere generatie spant zich in het verlies **van** oriëntatie en de toenemende betekenisloosheid te ontvluchten **en** zoekt 't in extatische ervaringen in **een** kunstmatige 'high-cultuur', terwijl de oudere generatie probeert **&** bedreigende eenzaamheid, isolatie en depressie te compenseren door ongebreideld materialisme (nóg een auto, **n6g** een cruise) of zich te laten inpakken door de romantische presentatie die de media ons geven van onze wereld: leuk en prachtig.

Wezenlijke inhoud

Maar uiterlijke vorm kan **wezenlij-**

kc inhoud niet vervangen, zo realiseert de postmoderne mens zich meer en meer, temidden van de overvloedige verwarring en betekenisloosheid. Waar kunnen we ons aan vasthouden? **He** kun je een verantwoorde beslissing nemen als er geen richtlijnen meer zijn? Doris Dörrie, de bekende producent van de films *Men (mannen)* en *Nobody loves me* (Niemand houdt van mij) zei het zo: 'We klagen alles bij elkaar. Iedereen wil hebben wat hij niet heeft. Jaren geleden hadden mensen weinig keus. Zij leden niet aan de voortdurende frustratie van de gedachte iets te hebben gemist, of de verkeerde beslissing te hebben genomen. Tegenwoordig kunnen we goeddeels kiezen hoe we wensen te leven. Iedereen moet dat voor zichzelf uitmaken. En deze druk ligt loodzwaar op onze zielen, vooral op die van de jonge mensen'.

Nood centraal

Wat hebben wij, als christenen, te bieden aan onze gedesoriënteerde en hulpeloze medemensen, vandaag en in de komende jaren? Doris Dörrie adviseert het leven niet te zwaar op te nemen en te 'leren leven met de handicap', Jezus reageerde anders op het zichtbare gebrek aan leiderschap en de innerlijke verwarring van zijn tijdgenoten: 'Toen Hij de scharen zag, werd Hij met ontferming over hen bewogen, daar zij voortgejaagd en afgemat waren, als schapen die geen herder hebben. Toen zeide Hij tot zijn discipelen: De oogst is wel groot, maar arbeiders zijn er weinig. Bidt daarom de Heer van de oogst, dat hij arbeiders uitzende in zijn oogst' (Mattheus 9: 36-38). Vandaag de dag is het gebrek aan oriëntatie en leiderschap bij het Westeuropese volk zo duidelijk zichtbaar.

Zoeken naar wat echt is

Het goede daarvan is dat mensen het zichzelf meer en meer bewust worden. Onze tijdgenoten zijn in toenemende mate gedisillusioneerd. Hun idealistische wereldvi-

sies hebben de test niet doorstaan. Allerlei soorten '-ismen' zijn ineengestort, niet alleen het communisme. Zij zoeken naar het echte, het betrouwbare. Zij wen uit naar liefdesverhoudingen die hun behoefte aan intimiteit vervullen. Zij zoeken een klein aantal echte vrienden. Zij jagen naar diepe ervaringen die hun ziel vullen. Ze pakken alles aan om hun verveling te verjagen. De vraag is niet zozeer meer: is het historisch en wetenschappelijk wel juist? Maar: wat levert dit mij op? Vervult 't mijn behoefte aan ware liefde, diepe ervaringen en vervullende identiteit? Wat een fantastische gelegenheid voor ons, christenen! Het christendom is de religie van ware liefde en intimiteit. En als wij de Heilige Geest niet in de weg lopen in diens krachtige werk, is het ook de religie van diepe en verrassende ervaringen die letterlijk ons leven op z'n kop zetten. Als wij in de komende jaren effectieve getuigen willen zijn, hoeven we maar één ding te doen: Jezus Christus opnieuw centraal stellen in ons leven. Door de kracht van zijn Geest zal Hij ons leven vullen met overvloedige liefde en een aanstekelijke vreugde. Als mensen geestvervulde christenen ontmoeten, zullen zij geraakt worden door de liefde en kracht van Gods Geest. Zij zullen proeven dat dit precies is wat zij zoeken, bewust of onbewust. We hoeven hen niet meer te overtuigen door een veelheid aan woorden, maar zij worden overtuigd door de liefde, vreugde en ware vriendschap die tentoongespreid worden en die zij ervaren in ons samenkomen. En zij staan verbaasd over de levensveranderende liefde en kracht van Gods Geest die vrijkomt wanneer wij bidden.

Besmetten

Thematische evangelisatie: ja, vriendschapsevangelisatie: ja, op noden gerichte evangelisatie: natuurlijk, power evangelism (kracht-evangelisatie): hopelijk, servant evangelism (evangelisatie door dienstbaarheid): zeker, evangelisa-

tie door vieringen: prachtig. Maar om dit te kunnen bereiken, moeten wij eerst dicht bij de mensen staan die we willen bereiken. Je kunt alleen mensen in jouw directie nabijheid 'besmetten' met jouw 'ziekte'. Onze tijd is de tijd van persoonlijke, relationele evangelisatie, waarbij we de waarheid kunnen tonen door ons leven en ons handelen. Dit verschilt van het soort persoonlijke evangelisatie dat we tot nu toe gewend waren. In deze tijd van opgeblazen lege woorden, ligt de nadruk minder op woorden, maar meer op de 'demonstratie' van Gods liefde, vreugde en levensveranderende kracht. Zelfs als mensen onze woorden meer en meer wantrouwen, worden zij overtuigd door wat zij zien en ervaren. Dan leggen onze woorden uit wat zij zien gebeuren.

Brief van God

Hoe gaan wij om met de 'brief van God' die de Bijbel is? Pieter Boomsma daarover in het Centraal Weekblad van 19 september jl.:

Brandende liefde?

Ze was al een paar maanden weg. Een stage in verband met haar studie, ergens onder de evenaar. Hij had haar wel op willen zoeken in de zomervakantie. Maar ja, duur reisje. En om nou je hele vakantie daaraan te besteden... Immers eerst een paar weken werken voor het geld en dan daarheen. En zoveel tijd zou ze ook niet voor hem hebben, want zij moest werken. En nou ja, over een maand of twee zou ze alweer terugkomen.

Ze schreef regelmatig. Elke week was er wel een brief van haar. Niet dat hij die helemaal las, maar hij keek in ieder geval altijd even naar het begin en naar het slot. Die lange tussenliggende stukken over wat ze daar deed, wie ze ontmoette en hoe ze zich voelde, dat was wel wat veel gevraagd. Hij kende die mensen toch niet. En de verhalen

hoorde hij later **wei**, wanneer ze terug **was**.

Schrijven **was** trouwens zijn sterkste kant niet. In het begin had hij **wel** eens gereageerd. Haar een **briefje** gestuurd. De laatste **tijd** kwam **het** er zo niet van. Er was ook **zoveel** te **doen** en in de vakantie lukte **het** natuurlijk helemaal niet. Vervelend dat zij daar, in die rimboe, **geen** fax of **E-mail** had. Dat ging **lekker** snel. **Geen** gedoe met postzegels **en** zo. Trouwens, haar laatste brief lag er ook al een paar dagen. Hij moest die toch eens openmaken.

Lees je de brief?

Wat denk je bij zo'n geschiedenis? **Voorbeeld** van een brandende liefde? Dit **wordt** toch nooit **wat**. Ze **veegt** de vloer **aan** met hem **wanneer** ze straks terug is. Het **verhaal** is verzonnen, **maar** niet **zomaar**. De Bijbel **wordt** wel een 'brief' van **God** **genoemd**. Een verlangen naar communicatie. Hij wil dingen delen met wie **'zijn** brief leest. Hij **ziet** uit **naar** een reactie **van** de kant **van** de ontvanger. Wat voor een

ontvanger en lezer ben jij? Ook **zo** een die de brief **wel** krijgt maar niet eens openmaakt? **Of** die alleen hier en daar wat leest? En reageer je op **wat** je leest. Laat **je** weten **wat** het je doet?

Verbanden en betekenissen

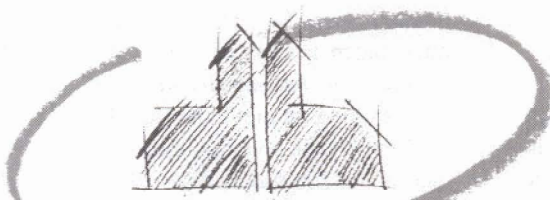
Wat is er met de Bijbel aan de hand? Onbekendheid is troef. De **theologische discussie** over **wat** de Bijbel is, **lijkt** zo te zijn doorgedrongen naar **velen**, **dat** **men** met het boek **geen** weg weet. Het **maar** laat liggen. Vaag **wat** verhalen **kent**, maar van verbanden en **betekenenissen** **geen** idee heeft. Nog **maar** een paar **honderd** jaar geleden is het **boek** ons, door de Reformatie, in handen gelegd. Nu weten **velen** er al **geen** raad meer mee. Wie het leest, doet dat **soms** uit **gewoonte** of **plichtsbesef**. Veel **geïnteresseerde** mensen **lezen** er **meer** over **dan** in. Zoals voor de Reformatie de **mensen** de Bijbel niet mochten **lezen**. **w** kiezen **ze** er nu **voor** om **dat** niet te doen. **Toen** moesten de priesters voor de **uitleg** zorgen. Nu kiest men **zich** 'christelijke goeroe-

s' die mogen zeggen hoe het verhaal moet worden gelezen.

Laat de leeuw in je los!

Geef mij dan Maarten Luther **maar**. De **uitspraak** die mij zeer **aansprekt** ging weliswaar niet over het **verstaan** van de Bijbel, **maar** is daar zeer **wel** op toe te passen. 'Je hoeft', zei **Luther**, 'de Bijbel niet te verdedigen. Die is als een leeuw. Je hoeft hem **alleen** **maar** **los** te laten.' Om het met een **reclameleus** te zeggen: laat de leeuw in je los. Wat **mensen** ook **beweren** over de Bijbel. Over het **ontstaan** en over de **verstaanbaarheid**. Dat alles **staat** naast (niet: los van) de **bedoeling** van het boek. Het wil worden **gelezen**. Met **regelmaat**. Met **aandacht**. Met **reactie**. Gelezen **als** een 'brief van God'. Een brief van iemand die **veel** van je **houdt** en die **verlangt** naar communicatie. :
We **missen** gewoon **veel**. **te** veel, **wanneer** we die kans niet elke dag **weer** grijpen.,

donatus

Verzekert uw hoogste goed!

Verzekerd zijn bij Donatus is een geruststellend gevoel.
Al sinds 1852 dé verzekeraar voor uw kerkelijke eigendommen,
maar ook voor al uw andere verzekeringsaangelegenheden.
Vraag vrijblijvend onze brochure of offerte of maak een afspraak voor
een vrijblijvend persoonlijk gesprek.

Postbus 500
5240 AM Rosmalen

Hoff van Hollantlaan 8
Tel. 073 5221700 - Fax 073 5221717

GELOOFWAARDIG VERZEKERD

Eeuwig leven in de tijd

Tijd en eeuwigheid lijken voor ons tegenstellingen die elkaar uitsluiten. Maar is dat bijbels gezien ook zo? Prof. dr. H.W. de Kniiff schreef in het Centraal Weekblad over dit onderwerp, dat veel **meer** betekenis heeft voor de praktijk van ons geloofsleven dan je zou denken:

Als **God** boven onze tijd staat, wil dat nog niet zeggen dat Hij in absolute zin ertegenover staat. Wij krijgen zoals gezegd in de Bijbel eerder de indruk dat **God aan** het leven op aarde volledig participeert, dat Hij met het **wereldleven** verweven is. Hij is dus in de tijd bij ons, maar op een soevereine manier. Is God dan, als Hij **deelneemt aan** de wereld, hierin (dus in zijn werk in de wereld) niet aan de **vergankelijkheid** onderhevig? Kennelijk niet. Een beetje sterk uitgedrukt kun je zeggen: Gods eeuwigheid betekent dat Hij op een bijzondere wijze tijdelijk is. Hij is zo in de tijd, dat Hij door de vergankelijkheid van de tijd niet **wordt** geraakt. Hij is soeverein: Hij heeft immers **zelf** onze tijd geschapen? Dat is toch een **alerbijzonderst** scheppingsgeschenk (en **geen** 'ellende'), dat wij de tijd krijgen om **ons** leven **op** aarde te **leven**? Gods eeuwigheid wil dus zeggen: Hij heeft de tijd geschapen en is als Schepper de Heer van onze tijd. In zijn tijd is Hij oneindig meer dan wij in de onze. **Daarin** zit de tegenstelling, niet dat Hij niet in de tijd zou zijn (zodat wij boven de tijd uit zouden moeten gaan, om aan de eeuwigheid deel te krijgen), maar daarin, dat **wij** in de **tijd** 'het eeuwige leven' **ontvangen**. Die eeuwigheid is daarin anders dan onze tijd, dat zij onvergankelijk is **en** daarmee onze tijd deel geeft aan het onvergankelijke. God is het eeuwig houvast in de tijd, omdat Hij **in** de tijd de eeuwige is. Hij is de schepper **en** laat het werk niet **waren** dat zijn hand begon. Hij is in de woelingen van deze wereld de machtige. Op zijn werk kan men zich verlaten.

God geeft ons leven **bestand**

Ik besef dat dit **allemaal** nogal theoretisch klinkt. **Maar** het is zeer praktisch en het belang ervan kan men heel eenvoudig uitdrukken. Het raakt namelijk sterk onze dagelijkse problemen. Hebben wij niet altijd haast, leven wij niet in oorlog met onze agenda? Het wil dan wel wat zeggen dat wij de tijd **van God** hebben **gekregen**. Dat heeft ook iets te **maken** met wat wij voor Hem op deze aarde moeten doen. Hebben **wij** geen tijd? Hij heeft de tijd! Worstelen **wij** met de vergankelijkheid, lopen de dingen **ons** als zand door de vingers? Hij zal **ons werk niet prijsgeven aan de vergankelijkheid en ons met ons werk tot onze bestemming doen komen**. *Juist in de tijd heeft ons leven bestand, dank zij God.* Verloren tijd? Verdaan verleden? Geen uitzicht op de toekomst? Lijkt de tijd om te vliegen, uren, dagen, maanden, jaren? Voelen wij ons opgejaagd? Het zijn allemaal **tijdservaringen**, ervaringen **van** een zondige tijd die geen toekomst heeft. **Ook** voor de beleving van onze tijd is er een Evangelie. *Wij* krijgen deel **aan** een **andere tijd**. Op diepzinnige wijze **kan** men zeggen: wij krijgen de tijd. De eeuwigheid is dus de bron **van** onze tijd. Wij hebben onze tijd te danken **aan** de Schepper, die ons onze dagen schenkt en daarin **als** de **machtige met ons meegaat**. De tegenstelling zit niet in het feit dat God ontijdelijk zou zijn, maar daarin, dat **zijn tijd de onze op oneindige wijze omvat**.

U uit de kerken

Persberichten

Artikel 65 KO

Het deputaatschap eredienst heeft als opdracht meegekregen zich bezig te houden met de tekst van lid twee van art. 65 KO. De voorlopige nieuwe tekst is door de Generale Synode **als** volgt vastgesteld: 'De **kerken zullen gebruik maken van de orden van dienst die door de generale synode zijn goedgekeurd**'. Een voorstel voor de definitieve tekst moet door het deputaatschap op de volgende synode gepresenteerd worden. Het **deputaatschap** vraagt reacties uit de kerken op de voorgestelde tekst. Ze **kunnen** worden toegezonden aan de secretaris **van het** deputaatschap: ds. T. Dijkerna, Ophoviuslaan 90, 5212 AP 's-Hertogenbosch.

Nederlandse Patiëntenvereniging
De Nederlandse Patiëntenvereniging opende op 2 oktober j.l. het 'NPV-Consultatiepunt voor medische vragen rondom het levenseinde'. Dit consultatiepunt is door middel van een automatische door-schakeldienst dag en nacht bereikbaar. Het telefoonnummer is: 0318-547878. De medewerkers hebben een verpleegkundige of maatschappelijke functie **en** hebben bij de NPV een aanvullende opleiding gevolgd.

Dr. A. Kuyper Prize

Het Princeton Theological Seminary heeft besloten de pas ingestelde 'Abraham Kuyper Prize for excellence in reformed **theology** and **public life**' voor 1998 uit te reiken aan de Nederlandse historicus dr. G. Puchinger (1921), **van** '71-'86 hoofd van het historisch documentatiecentrum aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, vanwege zijn grote verdiensten voor het bevorderen van de protestantse theologie

en levensbeschouwing. De uitreiking van de prijs zal plaatsvinden op zaterdag 28 februari 1998 in Princeton.

Stichting Meer daad bij het

Woord

De renteopbrengsten van de stichting zullen dit jaar worden **uitgekeerd** aan: DVN, ZOA, **Geref.** Schoolvereniging Alkmaar, Kuria, Redt een Kind, Stichting De Brug, Steun Reformatie Oostenrijk, de **Rots, Geref.** kerk Ede, Stichting Fundament en Stichting Opvang Stadskanaal. Binnenkort wordt een actie gestart waarin meer bekendheid zal worden gegeven aan het werk van de **stichting** en **aan** de fiscale voordelen van het verstrekken van een renteloze lening aan de stichting. Voor informatie: H. Huberts te **Wezep**, tel. 038-3764871, tijdens kantooruren ma-do: 026-3523434.

Geref. Kerk Venlo

Op DV 7 november wordt de wijk-gemeente Venlo, ressorterend onder de **Geref. Kerk** van Brunssum-**Treebeek** geïnstitueerd. Sinds '87 worden hier elke zondag diensten gehouden. Het ledenaantal is sindsdien gegroeid van ongeveer 40 tot rond de 100 **leden** nu. Ds. Drost is in deze gemeente werkzaam **met** een speciale evangelisatie-opdracht. **Om** de instituering te vieren **wordt** er op vrijdag 7 november om 19.30 uur een kerkdienst gehouden in 'Ons Huis, Open Huis', **Smelien**-straat 33, Venlo-Blerick. Zaterdag 8 november wordt dit feit **van** 10.30 tot 17.00 uur gevierd met verschillende activiteiten op dezelfde plek.

U bent van **harte** welkom **om** dit feit met de **gemeente** te vieren.

Radiokerkdienst

Op zondag 9 november zendt de ZvK vanuit de **geref. Kerk** vrijgemaakt van **Mariënberg** een radiokerkdienst uit om 17.00 uur op radio 5, voorganger is ds. H.K. Bouwkamp.

E. Boerma

WERKEN AAN EENHEID

Onze kerken behoren tot de initiatiefnemers van de **ICRC**, de International Conference of Reformed Churches; zij vonden en vinden dat de eenheid in **Christus** op basis van de Schrift en de (gereformeerde) belijdenis gezocht en onderhouden moet worden. Internationaal kan dat kennelijk makkelijker dan in Nederland zelf, wordt wel verzocht. De toetreding van de Christelijke Gereformeerde Kerken tot de **ICRC** verhoogt mijns inziens de klem om ook in **Nederland** kerkelijke eenheid te zoeken en te bewerkstelligen waar dat mogelijk is. Er gebeurt gelukkig ook wat, in gebed door personen en in **gebedsgroepen**, in onderlinge plaatselijke **contacten** en op studieconferenties, en door kerkenraden en -commissies. Onze kerken kennen ook een **deputaatschap** ter bevordering van kerkelijke eenheid. Een belangrijk **aandachtsgebied** van deze **deputaten** is het spanningsveld dat kan ontstaan tussen plaatselijke en landelijke ontwikkelingen. Het streven is om die ontwikkelingen elkaar te laten versterken zodat plaatselijke eenheid **ook** tot landelijke eenheid leidt en omgekeerd.

Over dit spanningsveld, de verhouding tussen plaatselijke en landelijke **samensprekingen** in de praktijk, wordt op zaterdag 15 november a.s. door deputaten met assistentie van het **GVI** een conferentie **belegd** waarvoor alle kerkenraden zijn uitgenodigd en waar inmiddels van minstens 80 kerken aanmeldingen voor zijn binnengekomen. De-

putaten en kerkenraden hopen daar in alle **rust** met elkaar te kunnen overleggen.

Over de aanbevelingen en conclusies van **deze** conferentie hopen **deputaten** u na afloop te berichten. Belangrijk materiaal ter voorbereiding van deze conferentie en in feite voor alle **betrokkenen** en geïnteresseerden in kerkelijke eenheid zijn de uitspraken van de Generale Synode van **Berkel en Rodenrijs** 1996 en delen van eerdere rapporten van deputaten. Die zijn inmiddels gebundeld in het boekje Werken **aan** Eenheid (Verschenen bij Uitgeverij De **Vuurbaak**, (ISBN 90 5560 120 9) en in de **boekhandel** verkrijgbaar.

E. Boerma, secretaris deputaten kerkelijke eenheid

